

Εισηγητές - Περιλήψεις ανακοινώσεων - Βιογραφικά σημειώματα *

Αναστασιάδης Μάνος, Ζωγράφος, δάσκαλος τέχνης – δρ. Παν/μίου Αιγαίου.

Εικαστική έκφραση με αντικείμενο το χαρακτήρα των νησιών του Αιγαίου: Το παράδειγμα της Σαντορίνης σε αναφορά με άλλα νησιά, όπως η Ρόδος και η Κάρπαθος.

Περίληψη

Η εργασία αυτή έχει θεωρητική προσέγγιση ανάλυσης και δημιουργική εφαρμοστική πλευρά. Η θεωρητική αφορά κυρίως ορισμένα γεωλογικά μορφολογικά χαρακτηριστικά του νησιού της Σαντορίνης, τα οποία σχετίζονται με την ηφαιστειακή προέλευση, εξαιτίας των οποίων κάνω λόγο για μιαν άγρια εικαστική ομορφιά εξαιρετικής ποιότητας. Ταυτόχρονα αφορά το ανθρωπογενές της στοιχείο, κυρίως τα κτίσματα, τις καλλιέργειες και άλλες δραστηριότητες ως εξισορροπητικό παράγοντα «εξημέρωσης» και «εξανθρωπισμού» του χώρου. Όλα αυτά σε ορισμένου είδους συνάρτηση με χαρακτηριστικά των νησιών της Ρόδου και της Καρπάθου.

Η εφαρμοστική πραχτική πλευρά αφορά την εικαστική δημιουργία, που καταγράφεται από την πλευρά μου σε μια πολυφωνική ενότητα έργων, τα οποία συνοψίζουν και υλοποιούν τις παρατηρήσεις και τα ερωτήματα που μου προκύπτουν για το θέμα ως δημιουργικά εικαστικά συμφραζόμενα.

Ως γεγονός αξιοσημείωτο, ιδιαίτερα για φορείς όπως η Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου, θεωρώ ότι είναι ορισμένες παράλληλες εκδηλώσεις από το χώρο της τέχνης, οι οποίες, όπως πιστεύω, διευρύνουν και ενδυναμώνουν το ρόλο της, όπως εξάλλου έγινε στο παρελθόν. Στα πλαίσια αυτά δηλώνω ότι στις επιδιώξεις και προθέσεις μου είναι, με έργα από το θέμα μου, να λειτουργήσω δυο παράλληλες διαδοχικές εκθέσεις στα πλαίσια του Συμποσίου (σε Ρόδο και Σύρο ή Σαντορίνη), τονίζοντας με τον τρόπο αυτό το διπλό χαρακτήρα της.

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκε στο Διαφάνι Καρπάθου το 1948 και από το 1972 είναι μόνιμος κάτοικος της πόλης της Ρόδου. Σπούδασε με υποτροφία στην Παιδαγωγική Ακαδημία Ρόδου και συνέχισε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, όπου ανακηρύχθηκε διδάκτορας το 2005 με άριστα παμψηφεί, με εξειδίκευση πάνω στο θέμα της εικονογράφησης. Παράλληλα έκανε μακρόχρονες ελεύθερες θεωρητικές και πρακτικές σπουδές ζωγραφικής, κυρίως πάνω στους εκφραστικούς τρόπους και τις τεχνικές στη σύνθεση και ειδικές θεωρητικές μελέτες πάνω σε θέματα αισθητικής και εικαστικών τεχνών, σε αναφορά με την ελεύθερη και δημιουργική καλλιτεχνική έκφραση. Ως δάσκαλος με μεγάλη διδακτική εμπειρία σε

---

* Οι περιλήψεις των ανακοινώσεων και τα βιογραφικά σημειώματα συντάχθηκαν από τους εισηγητές.

θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα, ιδιαίτερα σε σχέση με δημιουργικές μεθόδους διδασκαλίας, έχει διδάξει ζωγραφική και εικαστικές τέχνες στη Δημοτική Εκπαίδευση και ειδικά θέματα γύρω από την αισθητική, την εικονογράφηση και την εικαστική έκφραση των παιδιών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Εκτός από τη ζωγραφική, στα εκφραστικά του μέσα ανήκουν ακόμη η χαρακτική, η γλυπτική και η φωτογραφία. Έχει ασχοληθεί με την έρευνα και το κριτικό δοκίμιο, πρωτίστως σε θέματα τέχνης και σε άλλα γενικότερα θέματα πολιτισμού, έχει όμως επίσης εκφραστεί και με την ποίηση, την οποία ενσωματώνει συχνά στο έργο του. Ιδιαίτερα, η ενασχόληση του με τη φωτογραφία υπήρξε σοβαρή και διαχρονική, είτε με τρόπο αυτόνομο είτε σε συνδυασμό με τη ζωγραφική και την ψηφιακή τεχνολογία. Στον τομέα της εικονογράφησης επελέγη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και εικονογράφησε το εγχειρίδιο των ΤΕΕ «Ιστορία της ενδυμασίας» (2005). Πήρε μέρος με ανακοινώσεις του σε διάφορα συνέδρια, επιμελήθηκε εκδόσεις με καλλιτεχνικό περιεχόμενο και υπήρξε επιτελικό στέλεχος σε πολιτιστικούς φορείς και οργανισμούς. Μέχρι τώρα παρουσίασε το έργο του σε πολλές ατομικές και ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ έργα του υπάρχουν σε διάφορες δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές (Μουσείο Μπενάκη, Μουσείο Νεοελληνικής Τέχνης Δήμου Ροδίων κ.ά.). Το πρώτο κανάλι της γερμανικής τηλεόρασης, σε πρόγραμμά του για την Ελλάδα υπό τον πανεπιστημιακό Dr Klaus Callas, που αναμεταδόθηκε από την Αγγλική τηλεόραση (1996-2003) έχει αναφερθεί στο πρόσωπο και το έργο του, το οποίο έχει δεχθεί επίσης ευνοϊκά σχόλια από αρκετούς κριτικούς και ιστορικούς τέχνης, όπως ο Χρύσανθος Χρήστου κ.ά. Σ' αυτό, άλλα από τα θέματά του αναφέρονται στο Αιγαίο και τη Μεσόγειο, ως βιωματικούς, φυσικούς, ιστορικούς και πολιτισμικούς χώρους και άλλα στο χώρο της φαντασίας, έχοντας πάντα στο επίκεντρό του την ανθρώπινη μορφή, ενώ πολλά από τα σύγχρονα και διαχρονικά προβλήματα του κόσμου μας και της ανθρώπινης παρουσίας σ' αυτόν το διαπερνούν με πολλούς τρόπους. Το έργο του στην εξέλιξη του χαρακτηρίζεται από ένα ευρύ φάσμα αναζητήσεων και πραγματώσεων και από μια μεγάλη ποικιλία ως προς το θεματολόγιο, τις τεχνικές και τις μορφές που χρησιμοποιεί. Πίσω από την πρακτική αυτή βρίσκεται η βασική του αρχή ότι δεν πρέπει να υπάρχει τέλος στις αναζητήσεις ενός αληθινού δημιουργού και ότι στην πορεία του οι κατακτήσεις του δεν πρέπει να του παγιώνουν στερεότυπα, με τρόπους που να τελματώνουν τη δημιουργική και ζωντανή του έκφραση.

Έχει επηρεαστεί τόσο από συγκεκριμένους ζωγράφους, κινήματα και κατ'ακμήσεις του μοντερνισμού και της σύγχρονης τέχνης, όσο και από μερικά στοιχεία της παράδοσης με διαχρονική αλήθεια και εκφραστική λειτουργία. Οι αναζητήσεις στην πορεία του έργου του έχουν οδηγήσει σε μια έκφραση πολυεπίπεδη, που εκτείνεται από τις ρεαλιστικές στις υπερρεαλιστικές μορφές και από την περιγραφικότητα στην αφαίρεση, ενσωματώνοντας στοιχεία από τον κόσμο των συμβόλων, τους μύθους, τον κόσμο της φαντασίας και την πραγματικότητα. Συνοπτικά σ' αυτό καθρεφτίζεται ο κόσμος του και γενικότερα η ανθρώπινη περιπέτεια. Πεποίθησή του, την οποία υπερασπίζεται με σθένος στο έργο και τα κείμενά του, είναι ότι η

τέχνη αποτελεί όχι μόνο μεγάλη δύναμη αυτοέκφρασης, αλλά και ευρύτερα κύρια δύναμη πολύπλευρης καλλιέργειας και εξανθρωπισμού. Για το λόγο αυτό η τέχνη δεν μπορεί να εξαντλείται σε μια ασήμαντη, ουδέτερη και ανούσια λειτουργία και με τον τρόπο αυτό να βρίσκεται περιθωριοποιημένη και απύσχα από την ανθρώπινη αγωνία, τη σκέψη, τα συναισθήματα και τα ποικίλα νοήματα της ζωής, με όλες τις διαστάσεις που αυτά μπορούν να πάρουν διαχρονικά σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο μέσα στην ανθρώπινη ιστορία και καθημερινότητα.

Ανδρουλάκη Μαρία, ερευνήτρια μουσικολόγος

Το τραγούδι της Παναγίας της Σκιαδενης στη Ρόδο ως έκφραση συναισθηματικής απόγνωσης και θρησκευτικής προσήλωσης.

Περίληψη:

Πρόκειται για μορφή τελετουργικής προσευχής με κοινωνικό περιεχόμενο, η οποία καθορίζεται από την παράδοση. Συνδέεται με τη λατρεία της Παναγίας της Σκιαδενης και παίρνει τη μορφή διστίχων σε ιαμβικό δεκαπεντασύλλαβο στίχο, που άδονται στο σκοπό της αυγής. Στόχος αυτής της ανακοίνωσης είναι η προσέγγιση της διαδικασίας παραγωγής του τραγουδιού ως ψυχολογικής λειτουργίας που εκφράζει και ταυτόχρονα επιτείνει τη συναισθηματική κατάσταση του ατόμου.

Ασφενταγάκης Μιχάλης, Υποψ. Δρ. Χριστιανικής και Βυζαντινής Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ.

Ο εντοίχιος διάκοσμος του ναού του Αρχαγγέλου Μιχαήλ του Κοκκιμίδη. Ένα ζωγραφικό σύνολο της δύσης του 17^{ου} αιώνα στη Σύμη.

Βενέρης Παναγιώτης, Διευθυντής Περιβάλλοντος – Χωροταξίας Δωδεκανήσου Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Αστυπάλαια: Νύμφη της Δωδεκανήσου με κυκλαδίτικη φορεσιά.

Περίληψη:

Όταν ο Ποσειδώνας έβγαζε με την τρίαينا ένα - ένα τα διαμάντια από το βυθό της θάλασσας και τα μετέτρεπε σε νησιά του αρχιπελάγους σχηματίζοντας τις Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα, ένα του ξέφυγε και μπήκε σφήνα ανάμεσά τους. Γεννήθηκε έτσι κόρη πεντάμορφη αλλά με μια ιδιομορφία. Είχε το ένα μάτι στη δύση και το άλλο στην ανατολή, το ένα στις Κυκλάδες και το άλλο στα Δωδεκάνησα. Αλήθωρη; Μα κάθε άλλο. Με το βλέμμα του ψαριού. Βλέπει ταυτόχρονα παντού!

Αμέσως έπεσαν πάνω της γαμπροί για να την κάνουν δική τους. Κυκλάδες, Δωδεκάνησα την ήθελαν πολύ, τι να πρωτοδιαλέξει. Και να 'σου ιδέα φαιινή. Να πάει και με τους δυο. Να παντρευτεί τα Δωδεκάνησα αλλά στο γάμο να φορέσει νυφικό από τις Κυκλάδες! Και εγένετο θαύμα. Μια Δωδεκάνησα με Κυκλαδίτικη φορεσιά, όμορφη σαν τη χιονάτη!

Της φέραν προικιά από παντού. Με τον καιρό και τα πολλά, κορώνα στο κεφάλι της το κάστρο που της άφησαν πεσκέσι οι Queirini κάπου εκεί στα χρόνια τα

δύσκολα με τους πειρατές ν' αρμενίζουν ολούθε στο Αρχιπέλαγος.

Δαντέλα οι ακτές της. Αν δεις τη Χώρα από μακριά, μοιάζει σαν άτι ατίθασο κόντρα στο κύμα και για χαιτή σειρά από μύλους να ξεφυτρώνουν στον κατάλευκο λαιμό. Αστροπαλιά τη βγάλανε γιατί τον κεραυνό του Δία κουβάλαγε μαζί της να ξολοθρεύει τα θεριά. Φοβήθηκαν και τα φίδια και ξεμάκρυναν από τον κόρφο της.

Αστυπάλαια, μια πέρλα καταμεσής του Αρχιπελάγους. Μια Κυκλαδίτισσα κυρά που ανήκει στα Δωδεκάνησα!

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Παναγιώτης Βενέρης είναι Διπλωματούχος Αρχιτέκτων Μηχανικός με μεταπτυχιακό Δίπλωμα στην Αρχιτεκτονική Τοπίου & Τεκμηρίωση Ιστορικών Κέντρων και επαγγελματική εξειδίκευση στην Πολεοδομία – Χωροταξία - Περιβάλλον.

Επί σειρά ετών διετέλεσε υπεύθυνος του προγράμματος Επιχείρησης Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης για το νομό Δωδ/σου, πρόγραμμα που εμπνεύστηκε ο αείμνηστος Αντώνης Τρίτσης. Σήμερα είναι Προϊστάμενος της Δνσης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Δωδ/σου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Διετέλεσε ή διατελεί πρόεδρος ή μέλος σε πολλά Όργανα Διοίκησης – Επιτροπές – Συμβούλια τόσο σε τοπικό όσο και σε κεντρικό - εθνικό επίπεδο.

Εισηγητής σε πλειάδα Διεθνών, Εθνικών και Τοπικών Συνεδρίων – Ημερίδων με θεματολογία κυρίως τη Χωροταξία και το Περιβάλλον, με πολλές δημόσιες τοποθετήσεις στον ημερήσιο, περιοδικό και ηλεκτρονικό τύπο και με αντίστοιχο συγγραφικό έργο.

Διετέλεσε αιρετός πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος Τμ. Δωδ/σου επί τρεις συνεχόμενες θητείες (2001 – 2010).

Βολανάκης Ιωάννης, δρ αρχαιολόγος, Έφορος Αρχαιοτήτων Ε.Τ.

Κνίδος : Μια πόλη της Ροδιακής Περαίας. Τα παλαιοχριστιανικά μνημεία αυτής.

Περίληψη

1. Η χερσόνησος της Καρίας ή της Κνίδου (Βυβασσίας), μήκους 63 χλμ., εκτείνεται στο ΝΔ. τμήμα της Ανατολίας (σημ. Τουρκίας), με κατεύθυνση από Α. προς Δ. Κατά την αρχαιότητα ήκμασαν στην περιοχή αυτή μεταξύ άλλων και οι πόλεις Κνίδος και Σταδία (σημ. Datca). Στο δυτικό άκρο της χερσονήσου της Καρίας ιδρύθηκε από πολύ παλιά (πιθανώς περί το 2000 π.Χ.) ένας οικισμός, ο οποίος εξελίχθηκε αργότερα στην πόλη της Κνίδου. Το όνομα της πόλεως είναι προελληνικό και διατηρήθηκε συνεχώς από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

2. Η Κνίδος οικοδομήθηκε στις νότιες και ΝΔ. υπώρειες βραχώδους υψώματος και εκατέρωθεν δύο φυσικών λιμένων, του βορείου (πολεμικού) και του νοτίου (εμπορικού), επάνω σε βαθμιδωτά άνδηρα και κατά το λεγόμενο «Ιπποδάμειον σύστημα». Υπήρχε ο κεντρικός πυρήνας της πόλεως με την Αγορά, τις στοές, τα διάφορα Ιερά, τους ναούς, το Βουλευτήριο, το Ωδείο, το μικρό Θέατρον και διάφορα άλλα δημόσια οικοδομήματα. Γύρω από αυτήν είχαν ανεγερθεί οι ιδιωτικές κα-

τοικίες, τα καταστήματα, τα διάφορα εργαστήρια, οι αποθήκες κλπ.

3. Η πόλη ε γνώρισε μεγάλη ακμή κατά την αρχαιότητα και κυρίως κατά την κλασική περίοδο, την ελληνορρωμαϊκή εποχή και τους παλαιοχριστιανικούς χρόνους. Η Κνίδος υπήρξε για μεγάλο χρονικό διάστημα η έδρα της λεγόμενης «Δωρικής Εξάπολης» (Ιαλυσός, Κάμιρος, Λίνδος, Κως, Αλικαρνασός και Κνίδος), με κέντρο το Ιερόν του Τριοπίου Απόλλωνος.

4.Ο Χριστιανισμός, η νέα θρησκεία της αγάπης, της ανοχής, της συναδελφώσεως λαών και πολιτισμών, με τον οικουμενικό του χαρακτήρα και την μεταφυσική του διάσταση, διαδόθηκε ενωρίς και στην Κνίδα. Ο Απόστολος Παύλος επέρασε από την πόλη αυτή περί το έτος 60 μ. Χ. Κατά την παλαιοχριστιανική εποχή υπάρχει στην πόλη αυτή καλά οργανωμένη χριστιανική Εκκλησία. Κατά την περίοδο αυτή ανηγέρθησαν στην Κνίδα μεγάλων διαστάσεων χριστιανικοί ναοί. Μέχρι σήμερα είναι γνωστές πέντε παλαιοχριστιανικές; βασιλικές (Βασιλική Α-Ε). Πρόκειται για τρίκλιτες, ξυλόστεγες βασιλικές του απλού ελληνιστικού τύπου, ορισμένες από τις οποίες φέρουν πολύχρωμα ψηφιδωτά δάπεδα.

5. Από τα μέσα του 7^{ου} αι. και εξής η Κνίδος αρχίζει να παρακμάζει, συνεπεία των αραβικών και άλλων εχθρικών επιδρομών. Η πόλη με την πάροδο του χρόνου παρήκμασε τελείως και εγκαταλείφθηκε από τους κατοίκους της. Επί αιώνες η περιοχή έμεινε ακατοίκητη και σχεδόν ελησμονήθηκε.

6. Ένας από τους πρώτους περιηγητές, που κατά τους τελευταίους αιώνες επισκέφθηκε την Κνίδα, ήταν ο Βρετανός Λόρδος Charlemont (1749 μ. Χ.). Από τα μέσα του 19ου αι. και εξής άρχισε η διεξαγωγή συστηματικών αρχαιολογικών ανασκαφών στην πόλη της Κνίδου, οι οποίες συνεχίζονται μέχρι σήμερα με εξαιρετικά αποτελέσματα.

7. Ο αρχαιολογικός χώρος είναι καλά οργανωμένος και επισκέψιμος καθ' όλη την διάρκεια του έτους.

8. Η ανακοίνωσή μας παρουσιάζει τα πέντε μέχρι σήμερα γνωστά παλαιοχριστιανικά μνημεία της Κνίδου, τα οποία είχε την ευκαιρία να επισκεφθεί επανειλημμένως ο γράφων και να μελετήσει επί τόπου.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Ιωάννης Βολανάκης του Ηλία και της Αθηνάς, το γένος Τρουλλινού, εγεννήθηκε στο Αποδούλου - Αμαρίου, του Νομού Ρεθύμνης - Κρήτης, όπου και διήκουσε τα μαθήματα της Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως. Ακολούθως εφοίτησε στα Γυμνάσια Πόμπιας Ηρακλείου και Ρεθύμνου και στην Εκκλησιαστική Σχολή Κρήτης, από όπου απεφοίτησε το έτος 1961. Στη συνέχεια και κατόπιν επιτυχών εξετάσεων εσπούδασε στην Θεολογική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Υπότροφος του Ι.Κ.Υ.) και στην Φιλοσοφική Σχολή του αυτού Πανεπιστημίου (Τμήμα Ιστορικών - Αρχαιολογικών). Είναι Πτυχιούχος και των δύο αυτών Πανεπιστημιακών Σχολών.

Μετά το πέρας των σπουδών του στην Ελλάδα, έλαβε υποτροφία και μετεκπαιδεύθηκε επί πενταετία στην Γερμανία (Πανεπιστήμια Βόννης, Βερολίνου

και Μονάχου), όπου ειδικεύθηκε στον Τομέα της Χριστιανικής και Βυζαντινής Αρχαιολογίας. Παράλληλα παρηκολούθησε μαθήματα Αρχαίας, Βυζαντινής και Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Παλαιογραφίας, Παπυρολογίας, Επιγραφικής, Νομισματικής, Ψυχολογίας και Φιλοσοφίας. Συνέγραψε Διδακτορική Διατριβή με θέμα: «Τα παλαιοχριστιανικά βαπτιστήρια της Ελλάδος», Αθήναι 1976, η οποία εξεδόθη από την Αρχαιολογική Εταιρεία Αθηνών. Κατά το έτος 1976 ανεκηρύχθηκε Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών με βαθμόν : «Παμψηφεί Άριστα».

Υπηρέτησε επί διετίαν την στρατιωτική του θητεία (1973-1975). Ακολούθως διωρίσθηκε ως Καθηγητής στο Υπουργείον Παιδείας και Θρησκευμάτων και υπηρέτησε επί διετίαν (1975-1976) στη Μέση Εκπαίδευση (Γυμνάσιον και Λύκειον Βολισσού Χίου).

Στις αρχές του έτους 1977 εισήχθη, κατόπιν επιτυχών εξετάσεων, στην Αρχαιολογική Υπηρεσία της Ελλάδος και υπηρέτησε ως Αρχαιολόγος του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών. Αρχικά υπηρέτησε στο Υπουργείον Πολιτισμού και Επιστημών ως Επιμελητής Βυζαντινών Αρχαιοτήτων (1977-1983) και στη συνέχεια ως Έφορος Βυζαντινών Αρχαιοτήτων (1984-2009). Διετέλεσε Διευθυντής στην Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Καβάλας και στην 13^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Κρήτης. Διεξήγαγε ανασκαφές σε διάφορες περιοχές της Ελλάδος και δημοσίευσε τα αποκαλυφθέντα ευρήματα. Επέβλεψε την στερέωση, συντήρηση και αναστήλωση πολυαρίθμων μνημείων και την διαμόρφωση Αρχαιολογικών Χώρων. Ύστερα από ευδόκιμη υπηρεσία τριανταπέντε ετών (35), εσυνταξιοδοτήθηκε την 31-12-2009, οπότε και του απενεμήθη από το Υπουργείον Πολιτισμού και Επιστημών «εύφημος μνεία», καθώς και ο Βαθμός του Επιτίμου Εφόρου των Αρχαιοτήτων.

Έχει επισκεφθεί και μελετήσει επί τόπου τους περισσότερους Αρχαιολογικούς Χώρους και τα σπουδαιότερα μνημεία της Ελλάδος, καθώς και άλλων Χωρών, όπως: της Μικράς Ασίας (σημερινής Τουρκίας), της Παλαιστίνης, της Αιγύπτου (Ιερά Μονή Αγίας Αικατερίνης Σινά), της Κύπρου και πολλών χωρών της Ευρώπης και έχει δημοσιεύσει σχετικές επιστημονικές εργασίες και μελέτες σε έγκριτα ελληνικά και ξένα περιοδικά.

Εκτός από την σπουδή των Αρχαίων Ελληνικών, Λατινικών και Εβραϊκών, είναι κάτοχος της Γερμανικής γλώσσης και χειρίζεται και άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες. Είναι μέλος διαφόρων Επιστημονικών Σωματείων και Ιδρυμάτων και έχει τύχει σχετικών διακρίσεων. Έχει λάβει μέρος σε πολυάριθμα ελληνικά και διεθνή Επιστημονικά Συνέδρια και έχει δημοσιεύσει μέχρι σήμερα εκατόν ενενήντα και έξι (196) επιστημονικές εργασίες και μελέτες στα ελληνικά και σε περισσότερες ευρωπαϊκές γλώσσες (Γερμανικά, Αγγλικά, Γαλλικά και Ιταλικά). Επί σειράν ετών διετέλεσε Καθηγητής στην Σχολή Ξεναγών της Ρόδου και την Σχολή Ξεναγών Ηρακλείου Κρήτης. Από τον Φεβρουάριο του 2014 διδάσκει στο Πανεπιστήμιον Νεάπολις Πάφου της Κύπρου, το μάθημα της Αρχαιολογίας.

Είναι έγγαμος και πατέρας δύο τέκνων.

Γεργατσούλης Βασίλης, δρ Λαογραφίας Παν/μίου Αθηνών

Το φεργάνι της Καθαροδευτέρας του 1929 του Λάμπρου Σταματιάδη.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Βασίλης Ι. Γεργατσούλης γεννήθηκε στην Κάρπαθο το 1965. Είναι πτυχιούχος της Μαρασλείου Παιδαγωγικής Ακαδημίας, του Μαρασλείου Διδασκαλείου Δημοτικής Εκπαίδευσης, του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος Διπλώματος Ειδίκευσης (Master) στη «Διδακτική Ιστορίας και Πολιτιστική Παράδοση», στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δ. Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι Διδάκτορας Λαογραφίας με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών.

Έχουν εκδοθεί τα ακόλουθα βιβλία του: «*Το Τσουκαλάκι: Ένα λαϊκό παραμύθι της Καρπάθου*», Πρόλογος Μηνάς Αλ. Αλεξιάδης, καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Καρπάθου, Σειρά Αυτοτελών Εκδόσεων, αρ. 3, Αθήνα 2003. «*Η Αναρά*» (μυθιστόρημα), Εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 2005. «*Ο Μισοκοκοράκος*» (λαϊκό παραμύθι), Εκδόσεις Ταξιδευτής, Αθήνα 2006. «*Οι τραγουδιστάδες* (λαϊκό παραμύθι), Εκδόσεις Ταξιδευτής, Αθήνα 2008.

Έχει συμμετάσχει με εισηγήσεις σε πολλά επιστημονικά λαογραφικά και παιδαγωγικά συνέδρια.

Εργάζεται ως διευθυντής στο 23^ο Δημοτικό Σχολείο Νίκαιας.

Γεωργαλλή Μαρία – Χριστίνα, Δρ αρχιτέκτων

Τα οικιστικά μνημεία της Λίνδου από την θεμελίωσή τους έως σήμερα:

Αρχιτεκτονική και πολεοδομία.

Βιογραφικό σημείωμα

Η Μαρία Χριστίνα Γεωργαλλή, γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και από το 1964 έζησε στην Αθήνα, όπου και απεφοίτησε από την Σχολή Αρχιτεκτονικής του Εθνικού Μετσοβίου Πανεπιστημίου (1981).

Το 1984 ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της σπουδές (Master's) στην αρχιτεκτονική και πολεοδομία στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας του Λος Άντζελες (UCLA). Συνέχισε ως υπότροφος του ίδιου Πανεπιστημίου και έλαβε το 1996 τον τίτλο του διδάκτορα (PhD) στην αρχιτεκτονική, με θέμα διατριβής τους μορφολογικούς μετασχηματισμούς των οικιστικών συνόλων της νήσου Αμοργού. Παράλληλα, υπήρξε υπότροφος του Κέντρου Von Grunebaum μεσανατολικών σπουδών του ίδιου Πανεπιστημίου (1990-2) με ειδίκευση στην οθωμανική γραφή και κατασκευαστική ορολογία της αρχιτεκτονικής του 18ου και 19ου αιώνα.

Από το 1997 εργάζεται ως αρχιτέκτων στην 4η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

Δασκαλάκης Μηνάς, συντ. πλοίαρχος του Εμπορικού Ναυτικού

Η πειρατεία στην Ανατολική Μεσόγειο και το Αιγαίο από την αρχαιότητα μέχρι το 1835 και η εμπλοκή της Κράσου στην πειρατεία.

Περίληψη

Είναι πλέον εξακριβωμένο ότι οι αρχαίοι παράκτιοι πληθυσμοί του Αιγαίου άρχισαν να χρησιμοποιούν τα πλωτά μέσα στο Αρχιπέλαγος πριν το 3000 π.Χ. Η πειρατεία αξιοποιήθηκε σχεδόν από όλους τους παράκτιους λαούς του τότε γνωστού κόσμου. Το κύριο αίτιο της πειρατείας ήταν το κέρδος. Δεν μπορεί να υπάρξει πειρατεία εάν δεν υπάρχει υγιές και επίσημο θαλάσσιο εμπόριο μεταφοράς αγαθών και εμπορευμάτων. Οι παράκτιοι πληθυσμοί είχαν δεξιότητες ναυτικές, μπορούσαν να καταλάβουν ένα πλοίο ή να λεηλατήσουν έναν παράκτιο οικισμό και να εξαφανιστούν στην ανοιχτή θάλασσα. Πολλές φορές υπήρχε η ανάγκη να γίνει η ληστεία για αγαθά που η γη αυτών των πληθυσμών δεν τους έδινε, όπως ήταν η γη της Κάσου.

Στην αρχαιότητα δεν υπήρχε διαφορά μεταξύ πειρατείας και κούρσου. Στον μεσαίωνα εμφανίστηκε ένας διαχωρισμός κατά τον οποίο ο πειρατής ήταν παράνομος που λήστευε πλοία και παράλιες πόλεις τόσο σε καιρό ειρήνης όσο και σε καιρό πολέμου, ενώ σαν κουρσάρος περιγραφόταν ο ιδιώτης που είχε εξουσιοδοτηθεί από την Σημαία ενός ευρωπαϊκού κράτους να διαπράττει πειρατικές ενέργειες εναντίον ΜΟΝΟ εχθρικών πλοίων και πόλεων. Η καταδρομή εντασσόταν σαν έννομη ενέργεια.

Από τις αρχές του 1800 και σε όλη τη διάρκεια του Αγώνα για τη λευτεριά της Πατρίδας, η πειρατεία και το κούρσος εντάθηκαν σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του Αιγαίου Πελάγους. Όμως οι πειρατές – κουρσάροι και αρματολοί, ήταν οι ήρωες του κατά θάλασσα και ξηρά αγώνα του 1821.

Η συστηματική άσκηση πειρατείας τον 17^ο, 18^ο και 19^ο αιώνα δεν επέφερε μόνο το κέρδος. Ήταν το εφαλτήριο της δημιουργίας του ελληνικού εμπορικού στόλου, της περίφημης ποντοπόρου ναυτιλίας, που προοριζόταν να επιβάλει την παρουσία της στις θάλασσες ΟΛΟΥ του κόσμου.

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκα στην Ισμαηλία Αιγύπτου από Κασιώτες γονείς. Είμαι Κασιώτης τρίτης γενιάς στην Αίγυπτο. Ακολούθησα το ναυτικό επάγγελμα.

Ταξίδεψα με τις εταιρείες Ρεθύμνη και Κουλουκουντή, των αδελφών Μαυρολέων και την Ανώνυμη Ναυτική Εταιρεία Σύμης. Είμαι συνταξιούχος πλοίαρχος του Ε. Ν. και μένω στη Ρόδο με την οικογένειά μου.

Δήμα Ευαγγελία, αρχαιολόγος

Συνεισηγήτρια: **Τσακανίκα Ελένη, αρχαιολόγος**

Ροδίων θεατρικά: προσωπεία και ειδώλια ηθοποιών,

Περίληψη

Το αρχαίο θέατρο αποτελούσε κέντρο της δημόσιας πολιτικής και θρησκευτικής ζωής της πόλης. Κατά τη διάρκεια των θρησκευτικών εορτών πραγματοποιούνταν θεατρικές παραστάσεις και διεξάγονταν δραματικοί διαγωνισμοί, μουσικοί και ποιητικοί αγώνες. Η εύρεση θεατρικών αρχιτεκτονικών λειψάνων, οι απεικονίσεις δραματικών σκηνών και υποκριτών σε αγγεία, προσωπεία και πήλινα

ειδώλια, γλυπτά και ψηφιδωτά, παρέχουν πληθώρα πληροφορικών και αποδεικνύουν τον καταλυτικό ρόλο που διαδραμάτιζε το θέατρο στη ζωή των πολιτών.

Η ύπαρξη και η δημοτικότητα του θεάτρου στη Ρόδο, αποδεικνύεται τόσο από τον εντοπισμό θεατρικών οικοδομημάτων στις αρχαίες πόλεις του νησιού, όσο και από την εύρεση -σε τάφους, οικίες και ιερά- πήλινων ειδωλίων και κυρίως προσωπειών ηθοποιών, που αναπαριστούν δημοφιλείς θεατρικούς χαρακτήρες. Τα προσωπεία – θεατρικές μάσκες αποτελούσαν θεμελιώδες στοιχείο της αρχαίας ελληνικής θεατρικής παράδοσης με σημαντική επίδραση στην καλλιτεχνική παραγωγή. Η χρήση τους ανάγεται στην απαρχή της λατρείας του Διονύσου, όπου η μεταμφίεση του ανθρώπου ήταν αναγκαία ώστε να υπερβεί την ανθρώπινη φύση του. Το προσωπείο βοήθησε τον ηθοποιό να εναλλάσσει διαφορετικούς ρόλους, ανδρικούς και γυναικείους, στα τρία είδη του δράματος. Ο Ιούλιος Πολυδεύκης, Έλληνας λόγιος του 2^{ου} αι. π.Χ., παραθέτει συνολικά εβδομήντα έξι διαφορετικά προσωπεία που κατατάσσονται σε είκοσι οκτώ προσωπεία για την τραγωδία, σαράντα τέσσερα για την κωμωδία και τέσσερα για το σατυρικό δράμα.

Τα προσωπεία και τα ειδώλια ηθοποιών από την αρχαία Ρόδο αποτελούν δείγμα της ανεξάντλητης καλλιτεχνικής παραγωγής και υποδηλώνουν την προτίμηση του παιδευμένου ροδιακού κοινού σε συγκεκριμένα θεατρικά είδη, θεατρικά έργα και τύπους, οι οποίοι εμπλουτίζονται και εξελίσσονται τεχνοτροπιά καλύπτοντας μια ευρεία χρονολογική περίοδο.

Βιογραφικά σημειώματα

1. Η Ευαγγελία Δήμα του Κωνσταντίνου σπούδασε τις επιστήμες του Μεσογειακού χώρου με κατεύθυνση Αρχαιολογίας στο τμήμα Μεσογειακών Σπουδών της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Αρχαιολογία Ανατολικής Μεσογείου: Ελλάδα, Αίγυπτος, Εγγύς Ανατολή» του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Ο τίτλος της Διπλωματικής Εργασίας Ειδίκευσης είναι: «Η πολιτική διάσταση του θεατρικού οικοδομήματος στις ελληνικές πόλεις της Κάτω Ιταλίας και της Σικελίας, κατά τη διάρκεια της Κλασικής περιόδου: αρχαιολογικές και φιλολογικές μαρτυρίες». Από το 2011 εργάζεται στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου, στη Ρόδο.

2. Η Ελένη Τσακανίκα γεννήθηκε στα Ιωάννινα και αποφοίτησε από το Ιστορικό και Αρχαιολογικό Τμήμα (με κατεύθυνση Αρχαιολογία) της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Εργάζεται για το Υπουργείο Πολιτισμού από το 1999 (αρχικά ως συμβασιούχος και στη συνέχεια ως υπάλληλος αορίστου χρόνου) και έχει συμμετάσχει με εισηγήσεις στα περισσότερα από τα Συμπόσια που οργάνωσε η Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου από το 2003 και εξής.

Δημητρίου Ευαγγελία, μεταπτυχιακή φοιτήτρια κλασικής Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης

Επιτύμβιες στήλες από τον χώρο της υστεροαρχαϊκής και πρώιμης κλασικής Δωδεκανήσου. Συμβολή στη μελέτη των κοινωνικών προτύπων.

Περίληψη

Οι επιτύμβιες στήλες της υστεροαρχαϊκής και πρώιμης κλασικής περιόδου, οι οποίες έχουν έλθει στο φως από την περιοχή της Δωδεκανήσου και περιλαμβάνονται στην παρούσα εισήγηση, είναι λίγες, 7 στο σύνολο. Ωστόσο, επιτελώντας τις λειτουργίες, του *σήματος*, του *μνήματος* και του έργου τέχνης, οι δωδεκανησιακές στήλες παρουσιάζουν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον όσον αφορά στην εικονογραφία τους. Το ενδιαφέρον αυτό έγκειται στο γεγονός ότι, οι παραστάσεις που αυτές φέρουν α) καταδεικνύουν ενδεχόμενες επιρροές σε ιδεολογικό ή καλλιτεχνικό επίπεδο β) προβάλλουν τις κοινωνικές αξίες, τα ήθη και τα έθιμα της εποχής και του τόπου και γ) δύνανται να πληροφορήσουν για τον ίδιο τον νεκρό, την ταυτότητα και την κοινωνική του κατάσταση.

Βιογραφικό σημείωμα:

Η Ευαγγελία Δημητρίου γεννήθηκε στη Ρόδο το 1981. Σπούδασε Αρχαιολογία στο Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Σήμερα συνεχίζει τις σπουδές της στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου και ταυτόχρονα παρακολουθεί το μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Ο Αρχαίος Μεσογειακός Κόσμος, Ιστορία και Αρχαιολογία με κατεύθυνση την Κλασική Αρχαιολογία» του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Συνέγραψε από κοινού με τον αναπληρωτή καθηγητή Αρχαιολογίας και Νομισματικής Μανόλη Στεφανάκη το εγχειρίδιο *Τα νομίσματα της νήσου Ρόδου κατά την Αρχαιότητα: Αίνδος, Κάμυρος, Ιαλυσός, Ρόδος* (2016, εκδ. Καρδαμίτσα). Τα τελευταία χρόνια συμμετέχει ενεργά στην αρχαιολογική έρευνα στην Κυμισάλα. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται γύρω από τη νομισματική και τις ταφικές πρακτικές στον αρχαίο ελληνικό κόσμο.

Διακογιάννης Θεοδόσης, συγγραφέας - ποιητής

Απόκρυφες διεργασίες του Τάγματος των Ιωαννιτών Ιπποτών για την απόκτηση ορισμένων ελληνικών νησιών κατά την επανάσταση του Γένους το 1821.

Περίληψη

Μετά την επανάσταση του 1821, όταν σχηματίστηκε η πρώτη εθνική κυβέρνηση, το τάγμα των Ιωαννιτών Ιπποτών, με δόλιες ενέργειες, προσπάθησε να επισυνάψει συνθήκη με το νεοσύστατο Ελληνικό κράτος, με την οποία απαιτούσε την παραχώρηση ορισμένων νησιών των Κυκλάδων νήσων και της Δωδεκανήσου, έναντι ενός ποσού 4.000.000 γαλλικών φράγκων το οποίο όμως θα αποτελούσε μέρος δανείου που θα εκδιδόταν επ' ονόματι του Ελληνικού κράτους ύψους 10.000.000 γαλλικών φράγκων εκ των οποίων τα 6.000.000 θα κρατούσε το τάγμα για τις δικές του ανάγκες. Η Συνθήκη υπογράφηκε, όμως μετά τις αντιδράσεις των ορθώς σκεπτομένων δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Θεοδόσιος Διακογιάννης γεννήθηκε στην Κω της Δωδεκανήσου στις 5 Ιουλίου 1940. Τελείωσε το εξατάξιο Ιπποκράτειο Γυμνάσιο το 1957. Στη συνέχεια

εργάστηκε σε δημόσια υπηρεσία «Γραφείο Μηχανικού Κω» μέχρι το 1960 οπότε μετανάστευσε στην Αφρική (Πρώην Βελγικό Κονγκό) όπου εργάστηκε μέχρι το 1974. Εκεί γνώρισε και παντρεύτηκε τη Δώρα Κακουλή. Επέστρεψε και εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Κω, το 1974. Ασχολήθηκε με κτηνοτροφικές επιχειρήσεις. Υπήρξε από τους πρωτεργάτες της ανάπτυξης του Συνεταιριστικού κινήματος στην Κω. Διετέλεσε επί οκταετία πρόεδρος του Αγροτικού συνεταιρισμού πόλης Κω η «Μεροπίζ» και μέλος του επαρχιακού συμβουλίου Κω-Νισύρου.

Από τα μαθητικά του χρόνια γράφει ποιήματα. Έχει εκδώσει τρεις ποιητικές συλλογές με τίτλους «Εκ νεότητος μου», «Καθ' οδόν» και «Αφρική». Το μεγαλύτερο μέρος της ποιητικής του παραγωγής παραμένει ανέκδοτο. Τιμήθηκε με το πρώτο βραβείο στο διεθνή διαγωνισμό ποίησης της BOVA MARINA "DALIA" με το ποίημα του «Αναστάσιος Καραναστάσης».

Έχει μεταφράσει έμμετρα στη νεοελληνική και σχολιάσει, τα 30 ειδύλλια του Θεόκριτου και τους οκτώ μιμιάμβους του Ηρόνδα.

Είναι μέλος της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου και συμμετέχει στα εκάστοτε συμπόσια της Στέγης με ενδιαφέρουσες μονογραφίες και συμμετοχή στα «Δωδεκανησιακά Χρονικά», τις περιοδικές εκδόσεις της Στέγης.

Συνεργάστηκε κατά καιρούς με τα «Κωακά», τα «Καλυμνιακά Χρονικά» και τις εφημερίδες «Το Βήμα της Κω», «Σταθμός», «Παγκωακή», «Αλήθεια της Κύπρου» «Αλήθεια της Χίου» και με τα περιοδικά «Παραμεθόριος».

Ορισμένα ποιήματα του μελοποιήθηκαν και άλλα μεταφράστηκαν στα τούρκικα και στα ιταλικά.

Μελέτησε με αγάπη την ιστορία της Κω και έγραψε διάφορες μονογραφίες από την ιστορία του Νησιού του, όπως: «Παραγωγή και εμπορία του μεταξιού στην Κω», «4 Επιγραφές από το Ασκληπιείο της Κω», Η «Οικογένεια Αγλάου Θεοκλέους Κωίου», «Ένας Αρχαίος κατάδεσμος και οι Φαρμακεύτριες του Θεόκριτου», «Δύο Κώοι ακόλουθοι του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Ινδική», «Κώοι γιατροί πριν και μετά τον Ιπποκράτη», «Οι Εβραίοι της Κω», «Μελέαγρος 63 επιγράμματα», «Ιατρική σχολή της Κω», «Η Λατρεία του Ασκληπιού στην αρχαία Κω», «Τα βότανα του Θεόκριτου», «Φάρμακα βότανα και πρακτικές του χρησιμοποιούσε ο Ιπποκράτης», «ΟΙ Κολλυβάδες της Κω», «Ιεράρχες της Νήσου Κω», «Ιπποκρατικά θέματα» 1ο, 2ο και 3ο (ανέκδοτο).

Υπήρξε συνεργάτης του Δημοτικού Ραδιοφωνικού Σταθμού με τις εκπομπές «Αναδρομές και αναζητήσεις» και «Μαθήματα μυθολογίας μετά μουσικής».

Έχει γράψει τα θεατρικά «Ο Κλήδονας», «Η ειρήνη του Αριστοφάνη παραφρασμένη», «Ταξίδι στα Άβδηρα», «Η τελευταία μέρα του Σωκράτη» και το ορατόριο «Ενσωμάτωση».

Είναι μέλος του Δ.Σ του Πνευματικού Ομίλου των Κώων ο "ΦΙΛΗΤΑΣ".

Διακοπαναγιώτης Ναθαναήλ, μητροπολίτης Κώου και Νισύρου
Ο κώδικας που περιέχει τα στιχηρά του Μητροπολίτου Ρόδου Μητροφάνους για την Οσία Μελά.

Περίληψη:

Αναφορά σε σημεία της ιστορίας και της πορείας του Κώδικα Parisinus Grec, 1362 από τη δημιουργία του μέχρι την κατάθεσή του στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας.

Σύντομη αναφορά σε πληροφορίες από αγιορείτικες βιβλιοθήκες για το υμνογραφικό έργο του Μητροπολίτου Ρόδου Μητροφάνους.

Γενικότερα συμπεράσματα.

Να θυμίσουμε ότι στο φύλλο 267 του Κώδικα 1362 βρίσκονται τα στιχηρά του Μητροπολίτου Ρόδου Μητροφάνους για την Οσία Μελώ της Βουρρίνας, που αποτελούν την παλαιότερη γραπτή μαρτυρία γι' αυτήν.

Δρελιώση – Ηρακλείδου Αναστασία, αρχαιολόγος

Από τη ροδιακή νεκρόπολη: τόποι ταφής, χώροι συγκεντρώσεων και τελετών, αποθέσεις απορριμμάτων.

Ελευθερίου Βασιλική, Αρχιτέκτων μηχανικός ΥΠΠΟΑ, Διευθύντρια Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης.

Το πρόγραμμα της απόδοσης μορφολογικών στοιχείων νέων αρχιτεκτονικών μελών κατά τις επεμβάσεις σε αρχαία μνημεία.

Περίληψη

Ένα από τα ζητήματα που τίθενται στο πλαίσιο των επεμβάσεων αποκατάστασης των μνημείων αφορά στην απόδοση των μορφολογικών στοιχείων στις νέες προσθήκες που θα κριθούν αναγκαίες. Η αναπαραγωγή της ακριβούς μορφής του σωζομένου τμήματος – προτύπου εξασφαλίζει ομοιογένεια και αρμονία στο αποκαταστημένο μνημείο, ενέχει ωστόσο τον κίνδυνο της μη διάκρισης των νέων προσθηκών έναντι των αυθεντικών στοιχείων, που αποτελεί επιταγή του άρθρου 12 του Χάρτη της Βενετίας.

Στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης θα περιοριστούμε στα αρχαία μνημεία και θα αναπτύξουμε το πρόβλημα της απόδοσης μορφολογικών στοιχείων μεμονωμένων αρχιτεκτονικών μελών. Θα παρουσιαστούν και θα σχολιαστούν παραδείγματα από ανάλογες επεμβάσεις αλλά κυρίως οι αντίστοιχες επιλογές κατά την αποκατάσταση της ελληνιστικής στοάς και του ναού της Λινδίας Αθηνάς στην ακρόπολη της Λίνδου, που ολοκληρώθηκαν πρόσφατα, υπό την εποπτεία της *Επιτροπής Στερεώσεως Αναστηλώσεως των Μνημείων της Ακρόπολης Λίνδου*.

Βιογραφικό σημείωμα

Η Βασιλική Ελευθερίου είναι διπλωματούχος αρχιτέκτων μηχανικός του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου και έχει master σε θέματα Προστασίας Μνημείων. Είναι υπάλληλος του Υπουργείου Πολιτισμού. Υπεύθυνη για τα έργα αποκατάστασης του ΥΠΠΟ στην ακρόπολη της Λίνδου από το 1988 έως το 2005, εργάστηκε στο αναστηλωτικό πρόγραμμα του Παρθενώνα από το 2005 έως το 2011 και από τον Δεκέμβριο του 2011 είναι Διευθύντρια στην Υπηρεσία Συντήρησης

Μνημείων Ακρόπολης. Συμμετείχε στα συνέδρια Ζ', ΙΑ', ΙΒ', ΙΕ', ΙΣΤ', ΙΖ' και ΙΘ' της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου και έχει δημοσιεύσει αρκετές εργασίες σχετικές με θέματα προστασίας και διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Έχει δώσει διαλέξεις σε πανεπιστήμια εντός και εκτός Ελλάδος (ΕΜΠ, Πανεπιστήμιο Αθηνών, ΑΠΘ, Πολυτεχνική Σχολή Κρήτης, Columbia University, Yale University, UPenn, Boston University, University of Delaware, Stony Brook University, Universität Konstanz και στο Politecnico di Bari).

Ζαΐρη Μαρία, φιλόλογος, πρώην Πρόεδρος Αναγνωστηρίου Καλύμνου «Αι Μούσαι».

Νέα στοιχεία από τα γεγονότα του 1935 (5, 6, 7 Απριλίου) στην Κάλυμνο. Πετροπόλεμος – θάνατος Καζώνη.

Περίληψη

Πρόκειται για κείμενο άγνωστο μέχρι σήμερα με τίτλο «Πρακτικόν περιγραφής και εξακριβώσεως πτώματος και αυτοψία», που μας διαφωτίζει για το τι έγινε αμέσως μετά τη δολοφονία του Καζώνη. Πώς αντέδρασαν οι Ιταλοί, σε ποιες ενέργειες προέβησαν επί τόπου και πώς αντιμετώπισαν νομικά το γεγονός.

Βιογραφικό σημείωμα:

Η Μαρία Ζαΐρη, το γένος Χατζηθεμιστοκλή είναι Φιλολόγος. Γεννήθηκε στην Αθήνα και κατοικεί από το 1969 στην Κάλυμνο.

Εκτός από την εργασία της (Μέση εκπαίδευση για λίγα χρόνια και μετά στον ιδιωτικό τομέα διευθύνοντας την Κλινική «Άγιος Παντελεήμων» του συζύγου της χειρουργού Μιχάλη Ζαΐρη από το 1974 μέχρι το 1991) δραστηριοποιήθηκε σε συλλόγους όπως το Λύκειο Ελληνίδων (Αντιπρόεδρος) και το Αναγνωστήριο «Αι Μούσαι».

Στο Αναγνωστήριο υπηρέτησε από το 1978 μέχρι το 1997. Διετέλεσε δε Πρόεδρος από το 1986 μέχρι το 1997 και εκτός των άλλων επιμελήθηκε τις εκδόσεις που έγιναν τότε. Έγραψε το «Μικρές ιστορίες» με χρονογραφήματα και μελέτες, εκδόσεις ΖΗΤΗ-1991 και το «Παραμύθια και Παραδόσεις από την Κάλυμνο» μαζί με την Θεμελίνα Καπελλά - Αθήνα 1993. Επίσης μελέτες και άρθρα στα «Καλυμνιακά Χρονικά» (Σημειώνουμε την «Παραδοσιακή στολή της Αστυπάλαιας», *Καλυμνιακά Χρονικά*, τόμος ΙΔ), στον τοπικό κυρίως τύπο (*Καλυμνιακή, Βήμα της Κω* κτλ), χρονογραφήματα, κριτικές κτλ. ως σήμερα. Εξακολουθεί να είναι μόνιμη συνεργάτις της *Καλυμνιακής*, εφημερίδας της Καλύμνου, από το 1994.

Στην *Καθημερινή της Κυριακής (Επτά ημέρες)* δημοσίευσε δύο άρθρα: «Η Πνευματική Κάλυμνος - Οι σημαντικότεροι συγγραφείς και ζωγράφοι του νησιού» (21/8/1994) και «Σκεύος Ζερβός - μια εξέχουσα φυσιογνωμία της ιατρικής επιστήμης και του δωδεκανησιακού αγώνα» (1997).

Μελέτησε το αρχείο της Ιεράς Μητροπόλεως Καλύμνου και έγραψε το «Συνοπτική περιγραφή του Αρχείου της Ιεράς Μητροπόλεως» στον τόμο *Κάλυμνος Ελληνορθόδοξος ορισμός του Αιγαίου*, Αθήνα 1994, έκδοση Ιεράς Μητρο-

πόλεως Καλύμνου Λέρου και Αστυπαλαίας. Στον ίδιο τόμο έχει και το «Εκκλησιαστική ξυλογλυπτική του Μικέ Γαβαλά στην Κάλυμνο και Πάτμο».

Είναι προς έκδοση πολλά κείμενα που βρίσκονται κυρίως σε εφημερίδες.

Είναι παντρεμένη με τον χειρουργό και πρώην Δήμαρχο Μιχάλη Ζαΐρη. Έχει τρία παιδιά και οκτώ εγγόνια.

Ζέζου Αναστασία, Δρ Παιδικής Λογοτεχνίας, νηπιαγωγός

Η παραδοσιακή ενδυμασία του Έμπωνα Ρόδου: Διδακτική παρέμβαση στο νηπιαγωγείο.

Περίληψη

Κάθε ελληνική παραδοσιακή φορεσιά αποτελεί ένα σύνολο ενδυμάτων, υποδημάτων και κοσμημάτων, που αποτελούν χαρακτηριστικό στοιχείο μιας συγκεκριμένης ομάδας ανθρώπων. Ειδικότερα, η παραδοσιακή ενδυμασία στον Ελλαδικό χώρο είναι ποικιλόμορφη και εξαρτάται από τις τοπικές κλιματολογικές συνθήκες -περιβάλλον, τις ανάγκες, τις πρώτες ύλες, τα πολιτισμικά πρότυπα.

Ως εκ τούτου, η παραδοσιακή ενδυμασία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής τοπικής ιστορίας, μέσα από την οποία συντίθεται το παζλ της συνολικής ιστορίας της χώρας μας. Μια από αυτές τις τοπικές ενδυμασίες, και μάλιστα η πιο χαρακτηριστική και αναγνωρίσιμη του νησιού της Ρόδου, είναι αυτή που προέρχεται από το χωριό του Έμπωνα Ρόδου.

Κύριος σκοπός της εισήγησης αυτής είναι να παρουσιαστούν συγκεκριμένες δραστηριότητες για παιδιά που βασίζονται στην τοπική φορεσιά του Έμπωνα Ρόδου, με σκοπό να αφυπνιστεί το ενδιαφέρον τους για θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς και λαϊκής παράδοσης του τόπου τους.

Βιογραφικό σημείωμα:

Γεννήθηκε στην Έδεσσα το 1970. Σπούδασε στο Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, καθώς και στο Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών (κατεύθυνση Διεθνών Σχέσεων και Οργανισμών). Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην παιδική λογοτεχνία και είναι διδάκτορας του τμήματος νηπιαγωγών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Το θέμα της διδακτορικής της διατριβής αφορά τις γραφιστικές αφηγήσεις (graphic novel) για παιδιά. Έχει διατελέσει επιμορφώτρια στην Α' φάση του ΠΕΚ Πειραιά με αντικείμενα την παιδική ποίηση, το κουκλοθέατρο και τη λογοτεχνία στο νηπιαγωγείο. Εργάζεται ως νηπιαγωγός στο 2^ο νηπιαγωγείο της Κρεμαστής Ρόδου και διδάσκει με σύμβαση στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Ρόδου το μάθημα: «Γλώσσα, Λογοτεχνία, Λαογραφία και οι Διδακτικές τους». Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται σε ζητήματα παιδικής λογοτεχνίας, λαογραφίας, γλώσσας και αρχαιολογίας.

Ζουμπά Χρυσούλα, περιβαλλοντολόγος

Κως, 23 Απριλίου 1933, Κυριακή του Θωμά, γιορτή του Αγίου Γεωργίου, 8:05 π.μ.

Περίληψη

Το ημερολόγιο έλεγε Κυριακή του Θωμά και εορτή του Αγίου Γεωργίου, μια ξεχωριστή μέρα. Η ώρα ήταν 8:05 π.μ. Ισχυρός σεισμός μεγέθους 6.6 της κλίμακας Richter κατέστρεψε σχεδόν ολοσχερώς την ανατολίτικη Κω. Κράτησε 27 δευτερόλεπτα. Ο απολογισμός 200 νεκροί από τους οποίους σχεδόν οι μισοί ήταν παιδιά και εκατοντάδες οι σοβαρά τραυματίες.

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκε στη Ρόδο. Είναι διπλωματούχος του Τμήματος “Διοικητικό και Οικονομικό Στέλεχος”, κλάδος Οικονομίας και Διοίκησης του Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης, πτυχιούχος του Τμήματος “Επιστήμες και Πολιτισμός” με κατεύθυνση “Επιστήμες Περιβάλλοντος” του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, διπλωματούχος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών “Περιβαλλοντική Εκπαίδευση” του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού και υποψήφια διδάκτορας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Εργάζεται ως Αναπληρώτρια Προϊσταμένη της Γραμματείας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Ιωάννου Κώστας, εκπαιδευτικός,

Η Επίσημη Γνώση που διδασκόταν στα σχολεία της Κω στην Ιταλοκρατία μέσα από το Διδακτικό Υλικό, ο ρόλος των κατ' οίκον εργασιών. Σχολική χρονιά 1938-1939.

Περίληψη

Μελετώντας υποτιμημένες – παραμελημένες πηγές και ντοκουμέντα μέσω εφαρμογών νέων τεχνικών, η διατύπωση καινούργιων ερωτημάτων οριοθετεί τους καινούργιους προσανατολισμούς της ευρωπαϊκής ιστοριογραφίας των τελευταίων δεκαετιών. Το Διδακτικό Υλικό (βιβλία – τετράδια - έντυπα) της Ιταλικής Κατοχής, μέχρι τώρα παραμελημένο, αποτελώντας κομμάτι της εμπειρίας μεγάλου μέρους του πληθυσμού του νησιού μας, εκτός από μέσο μετάδοσης γνώσης αποτελεί συγχρόνως, παρ' ότι αυτό δεν δηλώνεται ρητά, και φορέα μετάδοσης ιδεολογικών μηνυμάτων, λειτουργώντας μη συνειδητά με καθοριστικό τρόπο στη διαμόρφωση του ιδεολογικού προφίλ των μαθητών και μαθητριών. Στην εργασία μας αυτή καταβάλλουμε την προσπάθεια να ανιχνεύσουμε και αναδείξουμε την προσπάθεια των Ιταλών μέσα από εργασίες που παρείχαν στους μαθητές του νησιού μας να εντοπισθούν και σχολιαστούν αυτά τα λανθάνοντα μηνύματα. Τα παραδείγματα προέρχονται από εργασίες κατ' οίκον σε σχολείο της Κω της σχολικής περιόδου της Ιταλικής Κατοχής του νησιού μας το έτος 1939.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Κώστας Ιωάννου γεννήθηκε στην Κω. Τέλειωσε το Α' Εσπερινό Επτατάξιο Γυμνάσιο Αθηνών, είναι μαθηματικός με μεταπτυχιακές σπουδές (Msc) στην εκπαιδευτική πολιτική. Εργάζεται ανελλιπώς από το 1967, στην αρχή σε τεχνικά επαγγέλματα και στη συνέχεια οικοδιδάσκαλος μαθηματικών, φροντιστής, ιδιο-

κτήτης φροντιστηρίου και τέλος (από το 1998) σαν εκπαιδευτικός Δ.Ε., όπου διορίστηκε με εξετάσεις μέσω ΑΣΕΠ. Έχει επίσης επιμόρφωση δύο μηνών στις Νέες Τεχνολογίες που διοργάνωσε το ΥΠΕΠΘ.

Είναι μέλος της ΕΜΕ (Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία) από το 1976, υπήρξε μέλος και εισηγητής των επιτροπών: για τη διοργάνωση της ιατρικής Ολυμπιάδας που διοργανώθηκε το 1996 στην Κω, της επιτροπής για την αναπτυξιακή πορεία της Κω, το 1994 στο συνέδριο με τίτλο «Οδυσσέας Ελύτης. Ο ποιητής και οι ελληνικές πολιτιστικές αξίες», το 1996 στο συνέδριο με τίτλο «Ο Ελληνισμός της διασποράς» που διοργάνωσαν ο Τομέας Φιλοσοφίας του Παν/μίου Ιωαννίνων με το Πνευματικό Κέντρο Δήμου Κω και διάφοροι επιστημονικοί και πολιτιστικοί σύλλογοι.

Υπήρξε υποψήφιος Δήμαρχος Κω, Δημοτικός Σύμβουλος και μέλος της Δημοκρατικής Επιτροπής το διάστημα 1986-1990, Αντιπρόεδρος επί σειρά ετών του Πνευματικού Κέντρου, Πρόεδρος του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του 1^{ου} Νηπιαγωγείου το 1982 και το 1986, Πρόεδρος του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων Ιπποκράτειου Γυμνασίου (Λυκείου) Κω το 1994, μέλος του Δ.Σ. του Π.Ο.Κ. Φιλητά από το 1984 και Πρόεδρος του μέχρι σήμερα.

Έχουν δημοσιευθεί εργασίες και άρθρα του στο περιοδικό «Ευκλείδης» της Ε.Μ.Ε., τα «Κωακά», στον τοπικό και ηλεκτρονικό τύπο σε θέματα διδακτικής των Μαθηματικών, πολιτισμού κ.ά. Πρόσφατα κυκλοφόρησε με τον συγγραφέα Κώστα Κογιόπουλο το βιβλίο «Σελίδες από την ιστορία της εκπαίδευσης στην Κω την περίοδο της Κατοχής (Οθωμανοκρατία – Ιταλοκρατία)». Είναι παντρεμένος, πατέρας δύο παιδιών και ζει μόνιμα στην Κω.

Ιωάννου Μαργαρίτα, φιλόλογος, νεοελληνίστρια

«Καλῶς πλεονάσας τό τάλαντον, δωρεάν τοῖς βουλομένοις μεταδιδούς τῆς αὐτοῦ σοφίας τε καί παιδεύσεως τοῖς κατά Πάτριον φοιτήσασιν». Ἡ θεματογραφία του διδασκάλου Γεράσιμου Βυζάντιου (†1740) σε αθηναϊκούς κώδικες.

Περίληψη:

Αντικείμενο της παρούσας ανακοίνωσης αποτελεί το διδακτικό έργο του διδασκάλου της Πατμιάδας Σχολής Γερασίμου του Βυζάντιου (†1740). Η έρευνά μας ανέσυρε στο φως νέα στοιχεία, τα οποία εντοπίζονται σε έναν σύμμεικτο κώδικα που απόκειται στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (Ε.Β.Ε. 2310) και σε δύο χειρόγραφα μαθηματάρια της Γενναδείου Βιβλιοθήκης (χφ. 51-52). Αυτά, μοναδικά στο είδος τους, αποτελούν σημαντικά τεκμήρια για τη συστηματικότερη σκιαγράφηση της δράσης του Ψωμμαθειανού διδασκάλου αφού παρέχουν πληροφορίες για το διδακτικό του έργο, το γνωσιολογικό του επίπεδο και το κύρος του. Ταυτόχρονα, τα ευρήματα αυτά συμβάλουν στον εμπλουτισμό των γνώσεών μας σχετικά με το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων της Πατμιάδας Σχολής και τους σπουδαστές της.

Βιογραφικό σημείωμα:

Η Μαργαρίτα Ιωάννου γεννήθηκε στη Λευκωσία (Κύπρος) το 1985. Είναι νεοελληνίστρια φιλόλογος, πτυχιούχος του Τμήματος Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου και κάτοχος μεταπτυχιακού και διδακτορικού τίτλου από το ίδιο πανεπιστήμιο. Υπήρξε υπότροφος του Ιδρύματος Κώστα και Ελένης Ουράνη (Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών). Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στην έρευνα του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού με έμφαση στον νεοελληνικό Διαφωτισμό και στη κυπριακή ιστορία κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας (1571-1878). Έχει δημοσιεύσει πολλές μελέτες για ζητήματα που αφορούν τη νεοελληνική λογοτεχνία (18ος-19ος αι.), την έκδοση κειμένων, την ιστορία του βιβλίου και της τυπογραφίας, την ιστορία των ιδεών και την πολιτισμική ιστορία, αλλά την πνευματική ιστορία της Κύπρου (β' μισό του 17^{ου} αιώνα-α' μισό 19^{ου} αιώνα). Άρθρα και μελέτες της έχουν φιλοξενηθεί στον *Κονδυλοφόρο*, στα *Δωδεκανησιακά Χρονικά*, στην *Επετηρίδα του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών*, στην *Επετηρίδα της Κυπριακής Εταιρείας Ιστορικών Σπουδών*, στην *Επετηρίδα του Κέντρου Μελετών της ιεράς Μονής Κύκου*, στις *Κυπριακά Σπουδαί κ.α.* Έχει διδάξει στο Πανεπιστήμιο Frederick (Λευκωσία) και σήμερα είναι Αναπληρώτρια Διευθύντρια Ακαδημαϊκών Υποθέσεων στο Πανεπιστήμιο Unic Online-Unicaf.

Κασσώτης Μανώλης, μαθηματικός – συγγραφέας***Από την Σύμη στην Ερυθρά Θάλασσα αναζητώντας μαργαριτάρια****Περίληψη*

Από την αρχαιότητα, ήταν γνωστή η ενασχόληση των Δωδεκανησίων με τον βυθό της θάλασσας. Μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα όργωναν την Ανατολική Μεσόγειο, από τις ακτές της Συρίας, του Λιβάνου και της Παλαιστίνης μέχρι τις ακτές της Τυνησίας, Σικελίας και Νότιας Ιταλίας και από τις ακτές της Μικράς Ασίας, του Αιγαίου και της Αδριατικής μέχρι τις ακτές της Αιγύπτου, της Κυρηναϊκής και της Λιβύης, αλιεύοντας σφουγγάρια από το βυθό της θάλασσας. Εκτός από τα σφουγγάρια, οι Δωδεκανήσιοι αλιεύαν κοράλλια στη Σικελία και την Κορσική. Όταν το 1869 άνοιξε η διώρυγα του Σουέζ, οι Δωδεκανήσιοι έφταναν ως την Νότιο Ερυθρά Θάλασσα, τα νησιά και τις ακτές της Υεμένης και Ερυθραίας, όπου αφθονούσαν τα μαργαριτοφόρα όστρακα, τα σεντέφια. Η πρώτη γνωστή δωδεκανησιακή αποστολή στην Ερυθρά Θάλασσα ξεκίνησε, το 1890 από την Σύμη, όπως περιγράφει στο ημερολόγιο του ο Μιχάλης Γεωργίου Καντούνιας, το οποίο μου εμπιστεύθηκε ο αείμνηστος εγγονός του Κωνσταντίνος Καντούνιας.

Βιογραφικό σημείωμα:

Ο Μανώλης Γ. Κασσώτης, γεννήθηκε στην Κάρπαθο και σπούδασε μαθηματικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Συνέχισε, με υποτροφία, τις σπουδές του στην Νέα Υόρκη των Η.Π.Α. και ειδικεύτηκε στα εφαρμοσμένα Μαθηματικά. Δίδαξε στο New York University και στο Ramapo College. Εργάστηκε ως διευθυντικό στέλεχος ερευνητικών τμημάτων για τον ηλεκτρονικό τομέα σε αμερικανικές εταιρίες. Το 2005 συνταξιοδοτήθηκε.

Κατά το διάστημα της ακαδημαϊκής και επαγγελματικής του σταδιοδρομίας έγραψε περισσότερες από 200 τεχνικές και επιστημονικές μελέτες. Επί μισό αιώνα και περισσότερο ασχολείται με τα ομογενειακά και ιδιαίτερα με τα δωδεκανησιακά θέματα της Αμερικής και είναι πρόεδρος του Εθνικού Δωδεκανησιακού Συμβουλίου Αμερικής. Ασχολείται με την ιστορία της δωδεκανησιακής παροικίας Αμερικής και με την ιστορία του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου στην περιοχή της Δωδεκανήσου, ερευνώντας ξενόγλωσσες πηγές και βιβλιογραφία.

Έγραψε τα βιβλία *Η μάχη της Τήλου* (1995), *Η Παναγία η Λαρνιώτισσα* (2001), *Πικρός ο πόλεμος, γλυκιά η ζωή* (2002), *Amara la Guerra, dolce la Vita* (2003), *Ιωάννα Αλεξιάδη, μια Καρπαθιά στα ξένα* (2004), *Μελαγχολική άνοιξη* (2005), *Η Κάρπαθος στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο* (2007) και *Η Βαγγελίστρα της Καρπάθου* (2008), *Η καρπαθιακή παρουσία στην Αμερική* (2012), *Η δωδεκανησιακή παρουσία στην Αμερική* (2014), καθώς και δεκάδες άρθρων σε περιοδικά έντυπα στην Ελλάδα και την Αμερική.

Κατσαδώρας Γεώργιος, Επίκ. καθηγητής Λαογραφίας Παν/μίου Αιγαίου.

Συνεισηγητής: **Θεολόγος Χρήστος**, υποψ. Διδάκτωρ Παν/μίου Αιγαίου

Εθνικές αναπαράστασεις: Το παρχαλιώτικο έθιμο «Βούρνες» στο χωριό Άγιος Ισίδωρος της Ρόδου.

Περίληψη

Σύμφωνα με τον Mate Auge, στην παραδοσιακή κοινωνία ο φυσικός χώρος, ένας τόπος που φέρει την ιδιαίτερη σφραγίδα της ιστορίας του και του πολιτισμού μιας κοινότητας, συμβολίζει την ιδιαίτερη συλλογική ταυτότητα της κοινότητας και αναπαράγεται με συγκεκριμένες εθμικές πρακτικές στον κύκλο του χρόνου αλλά και στο πλαίσιο της καθημερινότητας με βάση τις συλλογικές νοοτροπίες. Ο ίδιος αναφέρει ότι στην εποχή της υπερνεοτοπικότητας οι άνθρωποι ζουν ολοένα και περισσότερο στους «μη τόπους», σε απρόσωπους δηλαδή χώρους. Ο μη τόπος, που για πολλούς είναι απρόσωπος, γίνεται προσπάθεια είτε να μεταβληθεί σε έναν τόπο που να θυμίζει τον τόπο καταγωγής, είτε σε ένα νέο τόπο με τα δικά του γνωρίσματα, που να κρατάει όμως κάποια από τα στοιχεία των παραδοσιακών δομών. Τα τελευταία χρόνια γίνεται και αναπαράσταση εθμικών δρώμενων που πλαισιώνουν συνήθως το χορευτικό ρεπερτόριο μιας περιοχής, στοιχεία που δεν παύουν επίσης να αποτελούν θραύσματα μιας άλλης πραγματικότητας. Ακόμα και στην περίπτωση που η μεταφορά των πολιτιστικών φαινομένων γίνεται από τους ίδιους τους φορείς και πάλι το φαινόμενο δεν παύει να αποτελεί αναβίωση, αφού τα συστατικά στοιχεία του τόπου και του χρόνου έχουν μεταβληθεί και οι δρώντες υπακούουν σε άλλες συνθήκες.

Στις Κυκλάδες και στα Δωδεκάνησα, που είναι εξίσου έντονα τα στοιχεία της πόλης αλλά και της υπαίθρου, πώς λειτουργούν αυτά τα παρελθοντικά στοιχεία στη νέα κοινωνία; Υπό αυτή την οπτική επιλέξαμε να μελετήσουμε το έθιμο «Βούρνες». Η μεθοδολογία της έρευνας βασίζεται στην βιβλιογραφική – αρχεια-

κή έρευνα και στην επιτόπια έρευνα, για να παρατηρήσουμε την ώσμωση παρελθοντικών πολιτισμικών στοιχείων στην σύγχρονη ζώσα πραγματικότητα, παρακολουθώντας συνάμα τη διαχρονική εξέλιξη του τοπικού εθίμου αλλά και του λαϊκού πολιτισμού εν γένει. Το έθιμο «Βούρνες» επιτελείται στο τέλος της Μεγάλης Εβδομάδας και στην αρχή της Λαμπροβδομάδας (Διακαινησίμου) στο χωριό Άγιος Ισίδωρος της Ρόδου, μόνο από τους «λεύτερους» του χωριού και αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της αναπαραγωγής της ιδιαίτερης συλλογικής ταυτότητας, μέσα από εθιμικές πρακτικές στον κύκλο του χρόνου.

Βιογραφικά σημειώματα

1. Ο Γιώργος Κατσαδώρας είναι επίκουρος καθηγητής Λαογραφίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα στρέφονται κυρίως γύρω από τη διάχυση του αισώπειου μύθου, την αξιοποίηση του λαϊκού πολιτισμού στην εκπαίδευση και την κυκλοφορία του στα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας. Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις ή ως κριτής σε συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και έχει δημοσιεύσει ή κρίνει άρθρα και μελέτες σε ελληνικά ή ξενόγλωσσα περιοδικά.

2. Ο Χρήστος Θεολόγος είναι υποψήφιος διδάκτορας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Από το 1988 υπηρετεί ως εκπαιδευτικός σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και τα τελευταία χρόνια είναι διορισμένος στο Μουσικό Σχολείο Ρόδου. Παράλληλα ασχολείται με τον λαϊκό πολιτισμό, με ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον την αξιοποίηση του λαϊκού πολιτισμού στην εκπαίδευση.

Κοσεγιάν Χαρά, σχολική σύμβουλος φιλολόγων Δωδ/νήσου – λογοτέχνις.

Περίδιάβαση στον λόγο του ποιητή Δημήτρη Τσαλουμά.

Βιογραφικό σημείωμα

Η Χαρά Κοσεγιάν γεννήθηκε στο Ναύπλιο και ζει στη Ρόδο. Σπούδασε στην Αθήνα κλασική φιλολογία και είναι διδάκτωρ του τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων Δωδεκανήσου. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε εφημερίδες και μελέτες σε επιστημονικά περιοδικά.

Το 1999 κυκλοφόρησε το πρώτο της μυθιστόρημα «Έχει κι άλλες όψεις το φεγγάρι», το 2002 το δεύτερο, «Γλυκό με θλιμμένα καρύδια» και το 2004 το «Ανατέλλει και στη Ντία». Το 2008 κυκλοφόρησε το βιβλίο της «Λουκιανού Αληθής Ιστορία Α΄» - Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια (με σκίτσα των μαθητών Α΄ Γυμνασίου) εκδ. Μεταίχιμον και το 21010 το βιβλίο της «Αρχαία επιβιώματα στα νεοελληνικά τραγούδια – Συμβολή στην έρευνα μέσα από το παράδειγμα – κυρίως- των Παραδοσιακών Τραγουδιών της Καρπάθου» εκδ. Παπαζήση.

Είναι Γενική Γραμματέας της Σ.Γ.Τ.Δ.

Κουντούρης Αναστάσιος, φιλόλογος, δρ Ιστορίας της Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Συνεισηγητές: 1. **Καλλιόπη Κουντούρη**, φιλόλογος, δρ. Ιστορίας της Τέχνης στο Παν/μιο Αιγαίου 2. **Βαρβάρα Γαλανού**, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου, κάτοχος Μάστερ

Αμερικανοί περιηγητές στη μεταπολεμική Ελλάδα: Ο Robert Lax και η Κάλυμνος

Περίληψη

Η μεταπολεμική Ελλάδα έθελξε αρκετούς διαπρεπείς Αμερικανούς περιηγητές – λογοτέχνες. Η νέα αυτή «γενιά» διαφοροποιούνταν αρκετά από προγενέστερους Βρετανούς και Αμερικανούς ‘grand tourists’ από τη μια, για την ενθουσιώδη αλλά και κριτική στάση τους και, από την άλλη, για τη βιωματική προσέγγισή τους στην καθημερινότητα των Ελλήνων (και όχι μόνο στις φυσικές καλλονές και το πολιτιστικό κεφάλαιο). Ίσως η πιο ιδιόζουσα περίπτωση υπήρξε του Αμερικανού ποιητή – ερημίτη Robert Lax, του «μεγαλύτερου μυστηρίου των αμερικανικών γραμμάτων», ο οποίος διέμεινε στην Πάτμο και την Κάλυμνο αθροιστικά για 35 χρόνια. Στην εισήγηση, αρχικά θα παρουσιαστεί μια συνοπτική εισαγωγή στους μεταπολεμικούς Αμερικανούς περιηγητές – λογοτέχνες. Στη συνέχεια θα εκτεθούν βιογραφικά στοιχεία του Robert Lax, τα χαρακτηριστικά στοιχεία της μινιμαλιστικής ποιητικής του και η παραμονή του στην Κάλυμνο, παρουσιάζοντας, επίσης, ορισμένα ποιήματα που έγραψε εκεί. Τέλος, η εισήγηση θα ολοκληρωθεί με πρόταση παιδαγωγικής αξιοποίησης του Robert Lax εστιάζοντας στα ‘καλυμνιακά’ ποιήματά του (για μαθητές δ’- στ’ Δημοτικού).

Βιογραφικά σημειώματα

1. Ο Αναστάσιος Κουντούρης είναι απόφοιτος του Τμήματος της Φιλολογίας, κατεύθυνση Γλωσσολογίας, του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (2003). Υπήρξε υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) για το έτος 2000-2001. Διετέλεσε, επίσης, υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής στον τομέα της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης (2006-2009). Αναγορεύτηκε Διδάκτορας στην Ιστορία της Εκπαίδευσης, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Ρόδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου (2011). Εργάστηκε στην ιδιωτική εκπαίδευση ως φιλόλογος (2003-2009) και πλέον εργάζεται στη δημόσια εκπαίδευση (2010 και εξής). Υπήρξε μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού για την εκπαίδευση και τον πολιτισμό «Το Βλέμμα» (2007-2009) και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Διεθνούς Κέντρου Συγγραφέων και Μεταφραστών Ρόδου (2005-2009). Αρθρογραφεί σε εφημερίδες της Ρόδου και της Καλύμνου. Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε διάφορα επιστημονικά συνέδρια, ενώ έχει δημοσιεύσει άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά.

2. Η Καλλιόπη Κουντούρη διδάσκει γλωσσικό γραμματισμό στο ΣΔΕ Καλλιθέας. Είναι απόφοιτη του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, με κατεύθυνση Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών).

Είναι, επίσης, κάτοχος Master of Philosophy (M.Phil.) στην Ιστορία της Τέχνης (University of Glasgow) και διδάκτορας στην Ιστορία της Τέχνης (Ph.D., Πανεπιστήμιο Αιγαίου). Έχει εργαστεί στην ιδιωτική και δημόσια εκπαίδευση, στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος (Πρόγραμμα Εξομοίωσης Πτυχίων) και ως επιστημονική συνεργάτης στο Μουσείο Ν. Τέχνης του Δήμου Ροδίων. Έχει επιμορφωθεί και διαρκώς επιμορφώνεται σε διάφορους επιστημονικούς τομείς, όπως ιστορία της τέχνης, μουσειολογία, ιστορία, εκπαίδευση ενηλίκων κ.ά. Επιπρόσθετα, έχει ασχοληθεί και ασχολείται με το ραδιόφωνο, το εκπαιδευτικό blogging, την πολιτιστική δημοσιογραφία (*artzine*, το *Βλέμμα*, ως αρχισυντάκτρια), με τη συγγραφή άρθρων, τη λογοτεχνία, τη βιβλιοκριτική, την οργάνωση καλλιτεχνικών εκθέσεων, τα σεμινάρια και την κριτική τέχνης. Έχει διατελέσει μέλος σε πολλά σωματεία, οργανώσεις και συνδέσμους, σε τοπικό, ελληνικό και διεθνές επίπεδο.

3. Η Βαρβάρα Γαλανού εργάζεται στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ως Διευθύντρια του 10^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αγίας Παρασκευής. Είναι απόφοιτος της Μαρσλείου Παιδαγωγικής Ακαδημίας και του Ιστορικού και Αρχαιολογικού Τμήματος του ΕΚΠΑ, με κατεύθυνση Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Έχει λάβει δίπλωμα διετούς μετεκπαίδευσης στη Γενική Αγωγή από τη Μαρσλείου Παιδαγωγική Ακαδημία και, ως υπότροφος του ΙΚΥ, έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στην Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική με ειδίκευση στην Εκπαίδευση Ενηλίκων και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Έχει συμμετάσχει σε επιμορφώσεις και συνέδρια σχετικά με τις Παιδαγωγικές Επιστήμες και έχει λάβει πιστοποίηση Α' και Β' Επιπέδου στην Πληροφορική. Επιπρόσθετα έχει εκπονήσει πολλά προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων με έμφαση στον πολιτισμό, την αγωγή υγείας και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Κουτελάκης Χάρης, Δρ Αρχαιολογίας – Ιστορικός

Σχέσεις Δωδεκανήσου και Κυκλάδων: Η περίπτωση της Τήνου και Σύρου από τα χρόνια της Φραγκοκρατίας μέχρι τον 18^ο αιώνα.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Χάρης Κουτελάκης, δρ αρχαιολογίας – ιστορικός, είναι γνωστός από την πολύχρονη ερευνητική του παρουσία στο Αιγαίο και ιδιαίτερα στα Δωδεκάνησα. Υπηρέτησε στην τότε ενιαία Εφορεία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου για μεγάλο διάστημα και στη συνέχεια ως Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ2. Οι μελέτες του (βιβλία και άρθρα) ξεπερνούν τις 168 μέχρι σήμερα.

Κωνσταντινίδης Νίκος, οικονομολόγος, κοινωνιολόγος, συγγραφέας

Κρατείαν Μιχάλης Κόρακας, ο μεγάλος οπλαρχηγός της Κρήτης. Οι δεσμοί του με την Κάρπαθο και την Κόσο.

Περίληψη

Ο Μιχαήλ Κόρακας γεννήθηκε στην Πόμπια Ηρακλείου, της Μεσσαράς της Κρήτης το 1797 ως *Μιχάλης Καρούζος*. Σε ηλικία 18 ετών σκότωσε τον Αγά Αλή-κο και κατόπιν αγωνίστηκε στην Κρητική Επανάσταση του 1821. Το 1827 με πει-

ρατικό πλοίο και ορμητήριο την Κάρπαθο και την Κάσο πολέμησε τον αιγυπτιακό και οθωμανικό στόλο. Το 1828, συνέχισε τον αγώνα στην Πελοπόννησο και τιμήθηκε με το βαθμό του λοχαγού και τον χάλκινο σταυρό του Φοίνικα.

Ο Μιχάλης Κόρακας, είχε την ευτυχία να δει να αλλάζει η κατάσταση στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου και στη Κρήτη μετά την σύμβαση της Χαλέπας, έστω κι αν δεν είχαν ελευθερωθεί ακόμα, αλλά και να τιμηθεί εν ζωή από τον Κρητικό λαό όσο κανένας άλλος. Αποτελεί την ενσάρκωση των αγώνων της Κρήτης από το 1821 μέχρι την ένωσή της με την Ελλάδα.

Στην εισήγηση επιχειρείται να γίνει γνωστή η ζωή και η δράση του, η σχέση και οι δεσμοί του με τη Κάρπαθο και την Κάσο και η συμβολή του στον απελευθερωτικό αγώνα.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Νίκος Κωνσταντινίδης γεννήθηκε στη Ρόδο το 1960. Σπούδασε Οικονομικές, Πολιτικές και Κοινωνικές Επιστήμες.

Εργάστηκε στον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Ροδίων, στην Ανωτάτη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών Ρόδου ως διοικητικό στέλεχος και καθηγητής και ως ελεύθερος επαγγελματίας. Ήταν εκπαιδευτικός στα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών και Φροντιστής για απόφοιτους μαθητές Λυκείου, με κατεύθυνση σε σχολές όλων των δεσμών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και προϊστάμενος του Ε.Τ.Α.Α. Δωδεκανήσου. Είναι διευθυντής του ΤΜΕΔΕ (Ταμείου Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων). Σε όλη την πορεία της εκπαιδευτικής του δραστηριότητας έγραψε πολλά δοκίμια, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν ως βοηθήματα των σπουδαστών. Στη νεανική του ηλικία υπήρξε αθλητής στίβου και εκπροσώπησε το αθλητικό σωματείο που ανήκε και τις σχολές που φοίτησε σε πολλές αθλητικές διοργανώσεις.

Η αγάπη του για το βιβλίο και τη λογοτεχνία είναι η αιτία, που τον ελεύθερο του χρόνο, συνεργάζεται χωρίς αμοιβή με περιοδικά Τέχνης και Πολιτισμού. Αρθρογραφεί σε όλες τις εφημερίδες της Ρόδου και σε άλλες της Δωδεκανήσου. Μαζί με μια ομάδα φίλων εκδίδουν ένα περιοδικό, τον «ΛΩΤΟ», στο οποίο έχει την ευθύνη της πολιτικής, οικονομικής και πολιτιστικής στήλης.

Είναι πρόεδρος του συλλόγου Κασιωτών Ρόδου, πρόεδρος της Ομοσπονδίας Δωδεκανησιακών παροικιακών σωματείων, μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου, μέλος του Ολοσοφικού Συνδέσμου Ελλάδας, μέλος της αντικαρκινικής εταιρείας, μέλος του συλλόγου περιβάλλοντος και της μεγάλης του αδυναμίας, της «Δωδεκανησιακής Μέλισσας».

Την περίοδο που ήταν φοιτητής έγραψε δύο ποιητικές συλλογές: «Ανθρώπινες στιγμές» και «Συνηθισμένοι άνθρωποι». Επίσης έχει γράψει τα μυθιστορήματα: «Στάση ζωής» και «Άγγελος» που εκδόθηκαν από τα «Ελληνικά Γράμματα» και τα βιβλία «Ο κήπος της Εδέμ» και «Ραδιόφωνο Λυχνάρι» από τις εκδόσεις Φυτράκη. Το τελευταίο του βιβλίο είναι η «Αθανασία» από τις εκδόσεις Παπαζήση. Τα συγγραφικά δικαιώματα όλων των βιβλίων του τα έχει εκχωρήσει στο Φιλανθρωπικό Σωματείο «Δωδεκανησιακή Μέλισσα».

Λογοθέτης Μιλτιάδης, Δρ οικονομολόγος – συγγραφέας

Παρουσίες Δωδεκανησίων στην Ερμούπολη της Σύρου κατά τα μετεπαναστατικά χρόνια.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Μιλτιάδης Λογοθέτης, κατάγεται από τη Νίσυρο και ζει μόνιμα στη Ρόδο από το 1947, όταν ήρθε για να φοιτήσει στο Βενετόκλειο Γυμνάσιο.

Σπούδασε Δημόσια Διοίκηση στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και έκαμε μεταπτυχιακές σπουδές στην Οικονομική και Περιφερειακή Ανάπτυξη στο Ινστιτούτο Σπουδών Οικονομικής Ανάπτυξης στη Νεάπολη Ιταλίας και στο Κέντρο Έρευνας Αγοράς της Ρώμης. Ειδικοτεύτηκε σε θέματα Τουρισμού, περιφερειακής ανάπτυξης και έρευνας Αγοράς. Στον Τουρισμό, είναι αφιερωμένη η διδακτορική του διατριβή «Προβλήματα και κατευθύνσεις τουριστικής πολιτικής».

Διετέλεσε Διευθυντής του Επιμελητηρίου Δωδεκανήσου κατά το χρονικό διάστημα 1952 - 1985, επιστημονικός σύμβουλος της Ένωσης Ξενοδόχων Ρόδου από το 1968, επιστημονικός υπεύθυνος και συντονιστής προγραμμάτων Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης και Σύμβουλος Τουρισμού και Ανάπτυξης. Διετέλεσε επίσης πρόεδρος του Παραρτήματος Δωδεκανήσου του Οικονομικού Επιμελητηρίου της Ελλάδος και επί πολλά χρόνια υπήρξε καθηγητής στην Ανωτέρα Σχολή Τουριστικής Εκπαίδευσης Ρόδου, στη Σχολή Ξεναγών και στο Μεταπτυχιακό Τμήμα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου «Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων».

Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων με περιεχόμενο την Οικονομία, την περιφερειακή Ανάπτυξη, τον Τουρισμό και τη νεότερη Πολιτική και Οικονομική ιστορία της Δωδεκανήσου. Από τα βιβλία που έγραψε αναφέρουμε ενδεικτικά: «Ο Τουρισμός της Ρόδου» (βραβείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος), «Τουριστικές Μελέτες», «Τουρισμός και περιφερειακή Ανάπτυξη», «Τουριστική Γεωγραφία της Ελλάδας», «Τουριστική Πολιτική», «Αγροτικός Τουρισμός», «Τουριστικό Δίκαιο», «Τουρισμός και βιώσιμη ανάπτυξη», «Δίκαιο Τουριστικής Βιομηχανίας», «Η Οικονομία της Δωδεκανήσου» (11 τόμοι), «Πολιτική και μέτρα για την προαγωγή της περιφερειακής ανάπτυξης» (βραβείο Ακαδημίας Αθηνών), «Οι πρωτοπόροι του δωδεκανησιακού εμπορίου», «Δωδεκάνησα 50 χρόνια κοινοβουλευτικού βίου», «Οι Δωδεκανήσιοι στον κοινοβουλευτικό βίο της Ελλάδας», «Δοκίμια για την Ιστορία τον Πολιτισμό, τον Τουρισμό και την Ανάπτυξη». Για το τρίτομο έργο του «Ο Δωδεκανησιακός τύπος (1848-2008)» βραβεύθηκε από την Ακαδημία Αθηνών.

Είναι μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Οικονομικών Επιστημών, της Ελληνικής Εταιρείας Περιφερειακής Ανάπτυξης, της Ένωσης Ελλήνων Συγγραφέων και Δημοσιογράφων Τουρισμού, της Διεθνούς Ένωσης Εμπειρογνομώνων Τουρισμού. Διετέλεσε πρώτος πρόεδρος της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου από το 1972 μέχρι το 1990.

Μάγος Κυριάκος – Παντελεήμων, αρχιτέκτων MS

Συνεισηγητές: 1. Γιώργος Κολλίγρης, πολιτικός μηχανικός, 2. Λευτέρης Γλεντής, μηχανολόγος μηχανικός, 3. Αντώνης Χαλκιάς, σκηνογράφος.
Μελέτες αποκατάστασης Εθνικού Θεάτρου Ρόδου. Το δυναμικό αποτέλεσμα μιας συλλογικής πρωτοβουλίας.

Μακρής Μανόλης, συγγραφέας

Ίστορική έρευνα στα αλύτρωτα Δωδεκάνησα

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Μανόλης Μακρής γεννήθηκε στην Όλυμπο της Καρπάθου. Σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και άσκησε δικηγορία στη Ρόδο. Ασχολήθηκε με την ιστορική και λαογραφική έρευνα. Εξέδωσε βιβλία και δημοσίευσε δεκάδες άρθρων με ιστορικό και λαογραφικό περιεχόμενο για την ιδιαίτερη πατρίδα του Κάρπαθο και για τα Δωδεκάνησα γενικότερα, ενώ παράλληλα δραστηριοποιήθηκε σε επιστημονικούς, πολιτιστικούς και παροικιακούς φορείς. Από το 2008 είναι Πρόεδρος της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου.

Μανούσου – Ντέλλα Αικατερίνη, Δρ αρχιτέκτων

Η δημιουργία και εξέλιξη της οχυρωμένης πόλης της Νερατζιάς στην Κω

Περίληψη

Δεν έχουν εντοπισθεί ίχνη συνέχειας της ζωής του οικιστικού τμήματος της πόλης της Κώ μετά το σεισμό του 554 κατά την παλαιοχριστιανική περίοδο και μέχρι την ιπποκρατία. Φαίνεται ότι η πόλη του νησιού, που διέθετε σημαντικό λιμάνι από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, συρρικνώθηκε στη φυσικά οχυρωμένη χερσόνησο του μεσαιωνικού κάστρου. Δεν σώζεται βέβαια στη σημερινή κατάσταση των οχυρών του κάστρου κανένα ίχνος βυζαντινής οχύρωσης, ενώ η πρώτη μνεία κατασκευής του «κάστρου της Νερατζιάς» βρίσκεται σε έγγραφο του Ιωαννίτικου αρχείου της 25^{ης} Οκτωβρίου 1358. Στη σημερινή κατάσταση διατήρησης των κατασκευών στον πυρήνα του παραλιμένιου κάστρου, το οποίο διαχωριζόταν από την στεριά με την παρεμβολή ενός ελώδους πορθμού που τον διέσχιζε λίθινη γέφυρα, ανιχνεύονται αποσπασματικά στοιχεία της πρώιμης οικοδομικής αυτής φάσης των οχυρώσεων του β' μισού του 14^{ου} αι. και μέχρι το 1444. Η οικοδομική εξέλιξη λοιπόν των οχυρωματικών έργων της Κώ παρουσιάζει σαφείς αναλογίες με τις οχυρώσεις της πόλης της Ρόδου, παρά τη μεγάλη διαφορά κλίμακας και στρατηγικής σημασίας των δύο αυτών οχυρών θέσεων. Πιο συγκεκριμένα διαπιστώνεται ότι τα τμήματα ασθενούς οχυρωματικής γραμμής, που σώζεται αυτόνομη σε ερειπιώδη κατάσταση στα βόρεια και τα δυτικά του κεντρικού πυρήνα του 15^{ου} αι., ανήκουν και στην περίπτωση αυτή σε μία πρώιμη ιπποτική οχυρωματική γραμμή του 14^{ου} αι. Η οχύρωση αυτή μετατράπηκε στη συνέχεια σε προτείχισμα και καταργήθηκε μετά την προσθήκη του εξωτερικού περιβόλου του κάστρου στο τέλος του 15^{ου} – αρχές του 16^{ου} αι. Το πάχος τείχους δεν ξεπερνούσε το 1,00 μέτρο και περιελάμβανε μικρής κλίμακας πυργίσκους, τραπεζο-

ειδούς κάτοψης, των οποίων η αρχική διάταξη ήταν "ouvert a la gorge". Από αυτούς σώζονται δύο, στη βορειοανατολική και τη βορειοδυτική πλευρά της οχυρωματικής αυτής γραμμής. Τμήματα της πρώιμης αυτής οχύρωσης διατηρούνται και κατά μήκος της νότιας και της ανατολικής πλευράς του κάστρου ενσωματωμένα στις κατασκευές του β' μισού του 15^{ου} αι. Η οικοδομική αυτή φάση των ιπποτικών οχυρώσεων του κάστρου πιθανότατα ενισχύθηκε από τον πρεκέπτορα Fantino Quirini (1436-1453) από το 1437 έως το 1451, οπότε ίσως προστέθηκαν και στην Κώ μεγαλύτερης κλίμακας και ύψους πύργοι κατ' αναλογία με τους πύργους της περιόδου του μεγάλου μαγίστρου Fluvian (1421-1437) της Ρόδου. Τμήματα των κατασκευών αυτών περιλαμβάνονται κατά τη γνώμη μου στην περίπλοκη διάταξη της εισόδου στη νότια πλευρά του κάστρου (εικ.384,385). Ο πανύψηλος πύργος που βρίσκεται απέναντι από τη γέφυρα που διέσχισε το έλος και οδηγούσε προς το κάστρο δεν είναι δυνατόν να αποδοθεί σε καμμία από τις τεκμηριωμένες, βάσει σωζομένων in situ οικοσμήμων, χρονολογικές περιόδους κατασκευής του κάστρου. Προσεκτική παρατήρηση των κατασκευών οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για προϋφιστάμενο πύργο, ο οποίος δεν σώζεται σε όλο του το ύψος και αρχικά τουλάχιστον ήταν "ouvert a la gorge" προς μία επίσης προϋφιστάμενη του 1454 οχυρωματική γραμμή. Τμήματα ενός προγενέστερου ασθενέστερου κυρίως τείχους είναι και εδώ ορατά, ενσωματωμένα στις νεότερες κατασκευές του β' μισού του 15^{ου} αι.

Εκτός όμως από την οχύρωση του Κάστρου διατηρούνται σημαντικά τμήματα της οχύρωσης της ιπποτικής Χώρας, στο ΒΑ τμήμα της αρχαίας πόλης που ήταν γνωστό και ως «συνοικία του λιμανιού». Η οχύρωση αυτή, που δεν ξεπερνούσε το 0,80μ. πάχος και τα 8,00μ. ύψος,, χρονολογείται πιθανότατα από την ύπαρξη εγγράφου του 1381 στα αρχεία της Μάλτας. Η υπόθεση αυτή ενισχύεται από την σωζόμενη πάνω από τη ΝΑ πύλη της Χώρας, μαρμάρινη πλάκα με τα οικόσημα του μεγάλου μαγίστρου Heredia (1377-1396) μαζί με αυτό του πρεκέπτορα της Κώ Η. Schlegelholz (1386-1412). Οι όποιες μεταγενέστερες ενισχύσεις είναι ορατές στην εσωτερική πλευρά της οχύρωσης και στις γωνίες του οχυρωματικού περιβόλου όπου σώζονται ο ΝΑ και ΝΔ προμαχώνας. Από την πρώιμη φάση της οχύρωσης σώζονται δύο πύλες, και δύο μικρής κλίμακας ορθογώνιοι πυργίσκοι κατά μήκος του νότιου σκέλους του τείχους. Είναι προφανές ότι η διαμόρφωση του τείχους, των πυλών και των πύργων του τέλους του 14^{ου} αι. αποτελούν πολύτιμο συγκριτικό στοιχείο για τη γραφική αποκατάσταση αντίστοιχων διατάξεων στην απολύτως σύγχρονη πρώιμη φάση του ιπποτικού οχυρωματικού περιβόλου της Ρόδου.

Βιογραφικό σημείωμα

Τίτλοι σπουδών: 1. (1980) Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ. 2. (1983-1985) Υπότροφος Ι.Κ.Υ. στον τομέα «Συντήρηση –αποκατάσταση Μνημείων» για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα με διάρκεια δύο έτη. 1985: Δίπλωμα σπουδών εμβάθυνσης (D.E.A.) στη «Γεωγραφία της Διευθέτησης» στον τομέα της «Ιστορικής Γεωγραφίας». Πανεπιστήμιο Σορβόννη -Ινστιτούτο Γεωγραφίας (PARIS IV). 1985: Πιστοποιητικό σπουδών εξειδίκευσης στην αποκατάσταση ιστορικών μνημείων. Centre d'Etudes Supérieures d'Histoire et de Conservation des Monuments Anciens-

Musée de Patrimoine (Palais de Chaillot), Παρίσι. 2014: Διδάκτωρ μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου στον τομέα της Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής. Θέμα διδακτορικής διατριβής «Η πόλη της Ρόδου κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους. Ο μετασχηματισμός των οχυρώσεων από την ύστερη αρχαιότητα έως την ιπποτική οχυρωμένη πόλη (7^{ος} αι. -1480)»

Επαγγελματική δραστηριότητα: 1985-1994 Υπεύθυνη του «Γραφείου Μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου», ως αρχιτέκτων της 4^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟ. Εκπόνηση αρχιτεκτονικών-αναστηλωτικών μελετών και επίβλεψη έργων με αυτεπιστασία στα μνημεία και τις οχυρώσεις της μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου.

Μέλος της «Κοινής και της Επιστημονικής Επιτροπής της Προγραμματικής Σύμβασης ΥΠΠΟ-ΤΑΠΑ-Δήμου Ρόδου».

1997: Βραβείο EUROPA NOSTRA για την αρχιτεκτονική μελέτη και επίβλεψη της αποκατάστασης – ανάδειξης ενός δημοσίου κτιρίου της ιπποτικής περιόδου της πόλης της Ρόδου, του «Ιπποτικού Ξενώνα της αγίας Αικατερίνης».

Από το 1994: Υπεύθυνη του «Προγράμματος Αποκατάστασης των Μεσαιωνικών οχυρώσεων της πόλης της Ρόδου», που υλοποιείται στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης από την «Επιτροπή Παρακολούθησης Έργων στα Μνημεία της Μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου». Εκπόνηση αρχιτεκτονικών μελετών αποκατάστασης τμημάτων του μνημειακού συνόλου και επίβλεψη έργων με αυτεπιστασία.

Από το 1998: Μέλος της «Επιτροπής Παρακολούθησης Έργων στα Μνημεία της Μεσαιωνικής Πόλης της Ρόδου» του Υπουργείου Πολιτισμού. 1998-2001: Υπεύθυνη - συντονίστρια από πλευράς Υπουργείου Πολιτισμού, ως εκπρόσωπος της 4^{ης} ΕΒΑ για την υλοποίηση του Ευρωμεσογειακού προγράμματος “EUROMED Heritage-CORPUS”. Τα αποτελέσματα του προγράμματος παρουσιάστηκαν στην ειδική έκδοση «Architectures traditionnelles Mediterraneennes», AVIGNON Γαλλία, 2001. 2008-2014: Προϊσταμένη του Τμήματος Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων της Υπηρεσίας Νεοτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δωδεκανήσου. Από 22/1/2014: Αναπληρώτρια Πρόεδρος της «Επιστημονικής Επιτροπής Παρακολούθησης Έργων στα Μνημεία της Μεσαιωνικής Πόλης της Ρόδου» που λειτουργεί στο πλαίσιο της Διεύθυνσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού Παιδείας και Θρησκευμάτων. Από το 2014: Αντεπιστέλλον μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου της EUROPA NOSTRA

Μαρινάκη Κατερίνα, λαογράφος – δημοσιογράφος

Τα Δωδεκάνησα και η αγγειοπλαστική της Σίφνου

Περίληψη

Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστούν στοιχεία σχετικά με την διακίνηση κεραμικών αντικειμένων (τσικαλικών) από την Σίφνο προς τα νησιά της Δωδεκανήσου, έως και τα μέσα περίπου του 20ού αιώνα. Παράλληλα θα δοθούν πληροφορίες για την μόνιμη εγκατάσταση Σιφνίων τσικαλάδων (αγγειοπλαστών) σε δύο

νησιά, την Αστυπάλαια, όπου έζησε και εργάστηκε ο Μιχάλης Ψαρρής και στην Κω, την οποία επέλεξε για να εγκατασταθεί ο Λεμονής.

Μαχαίρα Βασιλική, αρχαιολόγος, Κέντρο Ερεύνης της Αρχαιότητας της Ακαδημίας Αθηνών

Ελληνική πλαστική στο Αιγαίο: Ρόδος και Ψήλος, πάλοι δημιουργίας και διάδοσης.

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Αποφοίτησα από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Ιστορικό-Αρχαιολογικό (1977). Μεταπτυχιακές σπουδές (1978/1982) και διδακτορικό δίπλωμα (1985) στο Παρίσι, Πανεπιστήμιο Paris I - Pantheon-Sorbonne, με υποτροφία της Γαλλικής Κυβέρνησης.

Ήμουν επί 10ετία (1984-1996) υπεύθυνη του ελληνικού γραφείου τεκμηρίωσης και σύνταξης του Εικονογραφικού Λεξικού της Κλασικής Μυθολογίας (LIMC). Από το 1996 εργάζομαι ως Ερευνήτρια στο Κέντρο Ερεύνης της Αρχαιότητας της Ακαδημίας Αθηνών. Βρίσκομαι στη Βαθμίδα του Διευθυντή Ερευνών.

Τομείς έρευνας: γλυπτική, με έμφαση στα ελληνιστικά, εικονογραφία, λα-τρεία. Κύριο ερευνητικό πρόγραμμα: τα ελληνιστικά γλυπτά Ρόδου. Επίσης τα γλυπτά από το Ιερό του Ασκληπιού στη Λισό (Δυτ. Κρήτη).

Μονογραφίες: 1) *Les groupes statuaires d' Aphrodite et d' Eros. Etude stylistique des types et de la relation entre les deux divinités pendant l' époque hellénistique*, Αθήνα, Βιβλιοθήκη Σ.Ν. Σαριπόλου, αρ. 85 (1993). 2) *Το Ιερό Αφροδίτης και Έρωτος στην Ιερά οδό*, Αθήνα, Βιβλιοθήκη της εν Αθήναιω Αρχαιολογικής Εταιρείας, αρ. 253 (2008).

Πολλά άρθρα, συμμετοχές σε συνέδρια, διαλέξεις στο εξωτερικό, μαθήματα.

Μηνάς Κωνσταντίνος, ομ. καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου

Συμβολή Β στην ετυμολόγηση συμαϊκών λέξεων.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Κων/νος Μηνάς γεννήθηκε στην Όλυμπο Καρπάθου, τελείωσε το Γυμνάσιο Απερίου και στη συνέχεια το Φιλολογικό Τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπου είχε για δασκάλους τον Ι. Κακριδή, το Ν. Ανδριώτη, τον Αγαπητό Τσοπανάκη, τον Απ. Βακαλόπουλο, το Μαν. Ανδρόνικο, τον Εμμ. Κριαρά, το Λίνο Πολίτη και άλλους.

Στη συνέχεια υπηρετεί στη Μέση Εκπαίδευση, στα γυμνάσια της Κάσου, Νάξου, Ικαρίας, Σύμης και επί 5 χρόνια της Καρπάθου. Εκεί στην ιδιαίτερή του πατρίδα εκπονεί και τη διδακτορική του διατριβή με θέμα τα ιδιώματα της Καρπάθου και το 1972 θα πάρει το διδακτορικό του δίπλωμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Υπηρετεί ακόμη για τρία χρόνια σε γυμνάσιο του Πειραιά και στην Ιωνίδειο πρότυπη σχολή, όπου τοποθετήθηκε ως διδάκτορας. Από τον Πειραιά μεταβαίνει στα Ιωάννινα ως λέκτορας, στην έδρα της Γλωσσολογίας, για να ανακηρυχθεί στη συνέχεια επίκουρος και αναπληρωτής καθηγητής. Το 1989 όταν προκηρύ-

χθηκε η θέση στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του νεοσύστατου Παν/μίου του Αιγαίου, ο Κωστής Μηνάς προτίμησε να έλθει στη Ρόδο, παρά τις ευνοϊκές προοπτικές για πανεπιστημιακή καριέρα στα Ιωάννινα. Στη Ρόδο υπηρετεί από το 1989 ως καθηγητής της Ελληνικής Γλώσσας και της διδακτικής της στο Παιδαγωγικό Τμήμα του Παν/μίου του Αιγαίου.

Ερευνητικά ασχολήθηκε με θέματα ιστορίας της ελληνικής γλώσσας, της νεοελληνικής διαλεκτολογίας, της δημόδους μεσαιωνικής και νεοελληνικής γλώσσας και της νεοελληνικής ονοματολογίας. Είναι μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Φιλολόγων, της Ελληνικής Ονοματολογικής Εταιρείας, της Λαογραφικής Εταιρείας, της Εταιρείας Καρπαθιακών Μελετών, της Εταιρείας Νεοελληνικής Διαλεκτολογίας.

Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο. Ξεκίνησε με τα «*Ιδιώματα της Καρπάθου*» και το 1975 κυκλοφόρησε το «*Τοπωνυμικό της Κάσου*» σε έκδοση της Στέγης. Το 1978 εκδόθηκε στα Ιωάννινα η «*Μορφολογία της μεγεθύνσεως στην ελληνική γλώσσα*», και ακολουθούν «*Εισαγωγή στη Διαλεκτολογία*» (πανεπιστημιακές παραδόσεις), «*Η γλώσσα του Καβάφη*» (1985), η «*Γλώσσα των δημοσιευμένων μεσαιωνικών ελληνικών εγγράφων της Κάτω Ιταλίας και της Σικελίας*» (1994), που βραβεύθηκε από την Ακαδημία Αθηνών, το «*Τοπωνυμικό της Καρπάθου*» (2000), οι «*Μελέτες Νεοελληνικής Διαλεκτολογίας*» (2004), τα «*Ιστορικά, αρχαιολογικά και λαογραφικά της Καρπάθου*» (2005), το «*Λεξικό των Ιδιωμάτων της Καρπάθου*» (2006) και οι «*Παρατηρήσεις στη Γραμματική της Νεοελληνικής*» (2008), «*Μελέτες Νεοελληνικής Διαλεκτολογίας Β΄*» (2012), «*Καρπαθολογικά ανάλεκτα*» (2013).

Από το 1990 μέχρι το 2002, υπήρξε πρόεδρος της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου.

Μηνέττος Κωνσταντίνος, τ. Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε.

Αγιογραφική παράσταση της Δευτέρας Παρουσίας του Χριστού στον κοιμητηριακό ναό της Αγίας Αναστασίας στο Γεννάδι της Ρόδου.

Μιχαλάκη – Κόλλια Μαρία, αρχαιολόγος

Χωροταξικός σχεδιασμός στην αρχαία πόλη της Ρόδου και προτάσεις για σύγχρονες παρεμβάσεις.

Μπαρδάνης Ιωάννης, υποψήφιος διδάκτωρ αρχαιολογίας στο Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Ο R. U. Inglieri και η συμβολή του στη δημιουργία του αρχαιολογικού χάρτη της Ρόδου.

Περίληψη

Η συμβολή του R. U. Inglieri στην αποτύπωση της αρχαιολογικής τοπογραφίας του νησιού της Ρόδου είναι γνωστή και αδιαμφισβήτητη. Ωστόσο, πολύ λίγα πράγματα είναι γνωστά για την προσωπικότητα και το γενικότερο έργο του στον τομέα της αρχαιολογίας. Ως εκ τούτου, με την παρούσα εισήγηση επιχειρείται αφενός μεν η προσέγγιση της προσωπικότητας του αρχαιολόγου Inglieri, αφε-

τέρου δε η παρουσίαση του έργου του όσον αφορά την εκπόνηση του αρχαιολογικού χάρτη της Ρόδου.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Ιωάννης Μπαρδάνης γεννήθηκε το 1960 στην Απείρανθο της Νάξου. Σπούδασε Αρχαιολογία στο Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Παρακολούθησε το μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Πολιτικές, Οικονομικές και Διεθνείς Σχέσεις στη Μεσόγειο» του ίδιου Τμήματος και σήμερα εκπονεί τη διδακτορική διατριβή του με θέμα «Οι αρχαιολογικές θέσεις στη Ρόδο από τους προϊστορικούς μέχρι τους ελληνορωμαϊκούς χρόνους» στο Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών.

Neumann Sabine, αρχαιολόγος

The grottoes on the acropolis of Rhodes (Τα σπήλαια στην ακρόπολη της Ρόδου)

Περίληψη

In the north slope of the acropolis of Rhodes are three grottoes (so-called nymphaea) with rockfeatures and artificial stalactites preserved in the bedrock. These have been considered by scholars to be sanctuaries of the nymphs and/or part of a public landscape park. In the grottoes themselves, however, no sign of cult use is to be found, nor can be proved that the north part of the acropolis was covered with plants. In my paper I would suggest that they were part of luxurious residences as other artificial caves that has been excavated in Rhodes. A careful analysis of the urban development context has furthermore shown that the acropolis wasn't reserved for sanctuaries only. Instead, a residential quarter with richly appointed houses extended into the northern sector of the acropolis hill during the Hellenistic and Roman period.

Βιογραφικό σημείωμα

since 05/2014 Assistant Professor, Seminar of Classical Archaeology, University of Marburg

2013 – 2014 Travel Scholarship from the German Institute of Archaeology, Berlin (awarded competitively to students with dissertations in Classical and Near Eastern archaeology, architecture, ancient history, and prehistory; spent one year traveling the Mediterranean)

2012 – 2013 Research volunteer at the National Collection of Classical Antiquities of Berlin, Stiftung Preußischer Kulturbesitz

04/2012 – 11/2012 Graduate assistant at the office of the Director General of the German Institute of Archaeology, Berlin

2009 – 2012 University of Munich, Ph.D. in Classical Archaeology; dissertation on *Artificial grottoes in Hellenistic domestic architecture* (1,0 magna cum laude; directors Prof. Dr. Rolf M. Schneider; Prof. Dr. Ralf von den Hoff)

04 – 09/2010 Lecturer, Institute of Cultural Studies, Department of Classical Archaeology, University of Augsburg

10/2003 – 02/2009 University of Munich, M.A. in Classical Archaeology (minors: European Art History and Ancient History); thesis on *The representation of the archaic aristocratic society on the island of Samos* (director Prof. Dr. Luca Giuliani)

- 02 – 07/2007 Studies at the National and Kapodistriakon University of Athens
04 – 08/2005 Studies at the Free University of Berlin
03/2005 Academic Exchange at the University of Cambridge
Fieldwork, Museum activity
2016 Greece, Tithorea, Archaeological survey and Investigation of the caves, directed by the German Institute of Archaeology, Athens (Prof. Dr. Katja Sporn)
2014 Jordan, Tulul adh Dhahab, Investigation and Excavation of a Hellenistic Residence on the West tall, directed by the University of Marburg (Prof. Dr. Winfried Held), Seminar of Classical Archaeology and the University of Dortmund (Prof. Dr. Thomas Pola), Department of Theology
2012 – 2013 Berlin, National Collection of Classical Antiquities, Coordination, Scientific Research and Editing on the Catalogue of Sculpture (directors Prof. Dr. Andreas Scholl; Prof. Dr. Johanna Fabricius)
2011 – 2014 Greece, Rhodes, Delos, Athens, independent field work projects for the Ph.D., examination and analysis of architecture and caves
2009–2011 Turkey, Chora of Pergamon, Archaeological survey, directed by the University of Munich (Prof. Dr. Martin Zimmermann), Department of Ancient History
Fellowships, Grants, Awards
2013 – 2014 Travel Scholarship from the German Institute of Archaeology, Berlin; October 1, 2013 – April 30, 2014; August 1, 2014 – December 31, 2014
2013 Johanna Mestorf Award for Socio-Environmental Research and Landscape Archaeology at the Johanna Mestorf Academy and the Graduate School Human Development in Landscapes, University of Kiel
April 2009 – März 2012 Ph.D. Scholarship from the Graduate College „Formen von Prestige in Kulturen des Altertums“, University of Munich; April 1, 2009 – March 30, 2012
2008 Short Term Grant from the German Academic Exchange Service for a research project at the German Institute of Archaeology, Athens and the Vathy Museum, Samos; August 1 – 31, 2008
2007 Erasmus Scholarship for studies at the National and Kapodistriakon University of Athens; February 1, 2007 – July 31, 2007
Language Skills
German – Mother language, Englisch – fluent, Modern Greek – basic skills, French – basic skills, Latin, Ancient Greek.
Publications
Monographs: Grotten in der hellenistischen Wohnkultur (Marburg 2016)
Articles: ὑπὸ τῆ ἀκροπόλει σπήλαιον: Heiligtümer des Pan in Athen und Attika, in: H. Bumke u. a. (eds.), Kulte im Kult – Sakrale Strukturen extraurbaner Heiligtümer (forthcoming)
Öffentliches Grün in griechischen Städten, in: F. Schimpf u. a. (eds.), Naturvorstellungen im Altertum. Schilderungen und Darstellungen von Natur im Alten Orient und in der griechischen Antike (forthcoming)

Archaic Greek sculpture of Samos and Myus (Sk 1664; Sk 1667; Sk 1672; Sk 1673; Sk 1674; Sk 1747; Sk 1667; SkV3-91), in: A. Scholl (eds.) Katalog der Skulpturen in der Antikensammlung der Staatlichen Museen zu Berlin Band 2 – Griechische Plastik (forthcoming)

Zur Chronologie der Mauern auf der Terasse I des Tell adh-Dhahab West, in: T. Pola – H. Kröger – J. Hertzner – S. Neumann – A. Büsing-Kolbe – B. Dreyer, Tulul adh-Dhahab. Eine eisenzeitliche und hellenistische Residenz in Jordanien. Vorbericht über die Forschungen 2005 bis 2015, MarbWPr 2015/16, 113-118

Es wird wild – Exotische Tiere ziehen in die Rotunde ein! Ausstellung eines neu-gefundenen Mosaiks aus Lod, Israel, AW 5,2013, 39-41

Archaic Greek sculpture of Samos and Myus (Sk 1664; Sk 1667; Sk 1672; Sk 1673; Sk 1674; Sk 1747; Sk 1667; SkV3-91): Antikensammlung Berlin (eds.), Gesamtkatalog der Skulpturen (Köln 2013), <http://arachne.uni-koeln.de>

Inspiration aus der Tiefe – zur sakralen Bedeutung künstlicher Grotten in griechischen Orakelheiligtümern, in: K. Sporn (eds.), Natur – Kult – Raum. Akten des internationalen Kolloquiums Paris-Lodron-Universität Salzburg, 20.-22. Jänner 2012 (Wien 2015) 245-266

Rhodos – Die rätselhaften Grotten auf der Akropolis, AW 3, 2012, 73-83

Steinerne Sitzbänke und prachtvolle Räume – Exedren im hellenistischen Pergamon, in: R. Grüßinger – V. Kästner – A. Scholl (eds.) Pergamon. Panorama der antiken Metropole. Ausstellungskatalog Staatliche Museen zu Berlin (Berlin 2011) 308-311

Review

B. D. Wescoat, The Temple of Athena at Assos (Oxford 2012), Gnomon 87, 2015, 535-542 [together with Klaus Müller]

Νικόλη Δέσποινα, ιστορικός

Η σημασία της συνεισφοράς των εμπόρων σφουγγαριού στην πρόοδο της Σύμης.

Περίληψη

Η εισήγηση αυτή έχει θέμα την «Επιστροφή των Συμαίων σφουγγαράδων στη Σύμη. Η σημασία και τα αποτελέσματα». Διαπραγματεύεται την επιστροφή των σφουγγαράδων στη Σύμη, οι οποίοι έφερναν σφουγγάρια και ως εκ τούτου πλούτο και νέες ιδέες στο νησί. Η Σύμη ανέκαθεν φημίζεται για την παράδοσή της στη ναυπηγική, στη ναυσιπλοΐα, στην σπογγαλιεία και στο εμπόριο. Χάρη στα επαγγέλματα που απορρέουν από αυτούς τους τομείς, η Σύμη γνώρισε οικονομική, πνευματική, πολιτιστική, κοινωνική και πολεοδομική ανάπτυξη και εισχώρησαν νέα τεχνολογικά επιτεύγματα, όπως το ραδιόφωνο, και νέες ιδέες από το εξωτερικό. Ως αποτέλεσμα αυτών, ο πληθυσμός της Σύμης αυξήθηκε σημαντικά και οι κάτοικοι, παρόλο που είχαν διαδοχικά ξένους κυριάρχους και επί αιώνες προσδοκούσαν την Ένωση με την Ελλάδα, ζούσαν σχετικά καλά. Εν ολίγοις, η εισήγηση αυτή επιδιώκει να εστιάσει στις αξιόλογες αλλαγές και στο ανεκτίμητο έργο που συνετέλεσε στο νησί χάρη στους ναυτικούς και τους σφουγγαράδες ειδικά από τα τέλη του 19ου αιώνα και μέχρι το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Βιογραφικό σημείωμα

Η Δέσποινα Νικόλη γεννήθηκε το 1991 στη Ρόδο. Σπούδασε στο Ιστορικό Τμήμα του Ιονίου Πανεπιστημίου στην Κέρκυρα. Πραγματοποίησε πρακτική άσκηση στο Αναγνωστήριο «Αίγλη» στη Σύμη (καταγραφή και μελέτη αρχείου) και ολοκλήρωσε με επιτυχία τη διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας της Σύμης σε ενήλικες στα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης του νομού Δωδεκανήσου. Συνέγραψε το κείμενο του Λευκώματος του Συμαϊκού Συλλόγου «Ο Πανορμίτης» σχετικά με την Ιστορία της Σύμης, με αφορμή τα 100 χρόνια από την ίδρυση του Συλλόγου στην Αμερική. Από το 2014 διαμένει στη Σύμη και ασχολείται με τη μελέτη της Ιστορίας του νησιού.

Παλαιολόγου Στυλιανή, αρχαιολόγος*Αρχαιοκαπηλία και παράνομη διακίνηση αρχαιοτήτων στη Δωδεκάνησο***Παπαδόπουλος Σταύρος, δάσκαλος, διευθυντής 1^{ου} Δ.Σ. Ιαλυσού, δρ Ιστορίας της Εκπαίδευσης***Τα Καθολικά Σχολεία στην πόλη της Ρόδου 1880-1930.**Περίληψη*

Στην εισήγησή μας θα αναφερθούμε και θα παρουσιάσουμε τα Καθολικά σχολεία που λειτουργούσαν στην πόλη της Ρόδου την περίοδο 1880-1930. Η πόλη της Ρόδου την περίοδο αυτή ήταν μια πολυπολιτισμική πόλη, μια πολυπολιτισμική κοινωνία μιας και εκτός από τους Έλληνες ορθοδόξους κατοικούσαν στην πόλη της Ρόδου Εβραίοι, Τούρκοι και καθολικοί. Οι καθολικοί, αν και αποτελούσαν μια ισχυρή μειοψηφία του πληθυσμού, κατάφεραν και έστησαν ένα δικό τους εκπαιδευτικό σύστημα που αποτελούνταν από Κολλέγιο, Σχολή Αρρένων και Σχολή Θηλέων. Μέσα από πρωτογενές υλικό παρουσιάζουμε την ίδρυση, τη λειτουργία, το εκπαιδευτικό προσωπικό, τα αναλυτικά προγράμματα αυτών των σχολείων, που πρέπει να σημειώσουμε ότι δέχονταν και φοιτούσαν σε αυτά μαθητές /τριες από όλες τις θρησκείες και τα δόγματα. Τα σχολεία αυτά στηρίχθηκαν στους Γάλλους μοναχούς και η γλώσσα διδασκαλίας ήταν τα γαλλικά. Τα σχολεία γνώρισαν μια σημαντική περίοδο άνθησης, η οποία τερματίστηκε λίγα έτη μετά την κατάκτηση των Δωδεκανήσων από τους Ιταλούς, οι οποίοι εφάρμοσαν ένα σύστημα απορρόφησης και εξιταλισμού αυτών των σχολείων.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Σταύρος Παπαδόπουλος είναι διδάκτωρ Ιστορίας της Εκπαίδευσης. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στο γνωστικό αντικείμενο «Παιδικό βιβλίο και παιδαγωγικό υλικό». Έχει ολοκληρώσει διετή μετεκπαίδευση στο Διδασκαλείο στον τομέα της Γενικής Αγωγής. Έχει λάβει μέρος ως εισηγητής σε πολλά πανελλήνια και διεθνή συνέδρια. Έχει διδάξει επί σειρά ετών στο Π.Ε.Κ. Πειραιά δασκάλους και νηπιαγωγούς: Διδακτική της Ιστορία, Παιδική Λογοτεχνία και Μοντέλα Αξιολόγησης. Έχει διδάξει δύο έτη στην Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. (παράρτημα Ρόδου) το αντικείμενο της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης. Έχει συγγράψει: «Τα Κατηχητικά Σχολεία στη Ρόδο την περίοδο

της Ιταλοκρατίας 1937-1945» (2015), «Όψεις και εικόνες της Ενσωμάτωσης της Δωδεκανήσου» (2009, με τον Α. Κοντάκο). Εισήγησή του έχει περιληφθεί στο «Πανόραμα της Ιστορίας της Εκπαίδευσης» (μαζί με Α. Κοντάκο και Γ. Τσιόγκα) και ήταν μέλος της συγγραφικής ομάδας του βιβλίου: «Διδάσκοντας το Ολοκαύτωμα στο ελληνικό σχολείο» (2007). Το 2015 επελέγη από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής ως κριτής των βιβλίων Ιστορίας της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται στην Ιστορία της Εκπαίδευσης, την Εκπαιδευτική Πολιτική, τη Συγκριτική Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Αξιολόγηση. Από το 2007 είναι διευθυντής στο 1^ο Δ.Σ. Ιαλυσού.

Παπαευτυχίου Ιουλία, Δρ αρχιτέκτων μηχανικός – εκπαιδευτικός

Οι παρεμβάσεις αρχιτεκτονικής τοπίου στα ιταλοκρατούμενα Δωδεκάνησα και η προβολή τους στον 21^ο αιώνα.

Βιογραφικό σημείωμα

Η Ιουλία Κ. Παπαευτυχίου είναι Δρ Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ και Εκπαιδευτικός. Γεννήθηκε το 1955 στην Κύπρο και κατοικεί μόνιμα στην Κω. Διετέλεσε Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Κω και Εκπαιδευτικός στη δευτεροβάθμια δημόσια εκπαίδευση. Δραστηριοποιείται συστηματικά στο χώρο της έρευνας, της περιήγησης και της συγγραφής. Έχει παρουσιάσει εισηγήσεις της σε πολυάριθμα συνέδρια εντός και εκτός Ελλάδας και έχουν δημοσιευθεί άρθρα και επιστημονικές εργασίες της, επί αρχιτεκτονικών και αναπτυξιακών θεμάτων. Είναι μέλος ελληνικών και διεθνών επιστημονικών φορέων.

Παπαθεοδώρου Πάρις, αρχιτέκτων μηχανικός MSC

Εθνικό Θέατρο ή θέατρο του παραλόγου;

Παπανικολάου Μαρία, ιστορικός, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία.

Η ίδρυση και οργάνωση του Ιστορικού Αρχείου Δωδεκανήσου (ΙΑΔ) την περίοδο 1947-1967.

Περίληψη:

Το θέμα της παρούσας μελέτης είναι η ιστορία του Ιστορικού Αρχείου Δωδεκανήσου από την ίδρυσή του, την περίοδο της Στρατιωτικής Διοικήσεως Δωδεκανήσου (1947-1948), μέχρι το στρατιωτικό πραξικόπημα της 21^{ης} Απριλίου 1967.

Βιογραφικό σημείωμα

Η Μαρία Παπανικολάου γεννήθηκε στη πόλη της Ρόδου το 1988. Είναι απόφοιτος του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία. Στο επίκεντρο των ερευνητικών της ενδιαφερόντων η δωδεκανησιακή ιστορία. Οι έρευνές της περιστρέφονται γύρω από τη δράση των Δωδεκανησίων της Αθήνας και του Πειραιά στα χρόνια του Μεσοπολέμου, την Αντίσταση στη Δωδεκάνησο κατά τη διάρκεια της Γερμανικής Κατοχής, και τη μνήμη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πο-

λέμου, της Κατοχής και της Αντίστασης μέσα από τα μνημεία και τις οδούς της πόλης της Ρόδου από το 1945 έως και το 2005. Στο ευρύτερο πεδίο των ερευνών της η περίοδος του Β'ΠΠ στην Ελλάδα και την Ευρώπη, η περίοδος της Χούντας και της Μεταπολίτευσης. Έχει εργαστεί στα Γενικά Αρχεία του Κράτους στη Δωδεκάνησο και στο Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών.

Πιπίνου Τίτσα, συγγραφέας

Ατμόπλοιο SS Oriá, έτος 1944. Μια από τις μεγαλύτερες ναυτικές τραγωδίες με θύματα πάνω από 4.000 Ιταλούς αιχμαλώτους, που μεταφέρονταν από τη Ρόδο.

Περίληψη:

Το ναυάγιο του «SS Oriá» είναι μια από τις μεγαλύτερες ναυτικές τραγωδίες στα παγκόσμια χρονικά. Το ατμόπλοιο Oriá απέπλευσε από τη Ρόδο τον Φεβρουάριο τον Φεβρουάριο του 1944 με κατεύθυνση τον Πειραιά μεταφέροντας Ιταλούς αιχμαλώτους, με σκοπό την προώθησή τους σε στρατόπεδα συγκέντρωσης της Γερμανίας και της Πολωνίας και βαρέλια με λάδι. Συνολικός αριθμός πνιγμένων υπερδιπλάσιος του «Τιτανικού». Ο ακριβής αριθμός δεν είναι ούτε και σήμερα ακόμη γνωστός και ούτε θα γίνει λόγω της χαώδους κατάστασης εκείνου του πολέμου. Οι αποκλίσεις στους υπολογισμούς είναι πάνω από μια εκατοντάδα, ανάλογα αν οι πηγές είναι ιταλικές ή γερμανικές. Οι ιταλικές είναι πιο ακριβείς, όσο τους επιτρέπεται από τα διαθέσιμα στοιχεία. Όσο για τις γερμανικές πηγές προσπαθούν να μειώσουν τον αριθμό για να μικρύνουν τη βαρβαρότητα. Υπολογίζονται στους 4.184. Στην πραγματικότητα ένας τεράστιος αριθμός, μια μικρή πόλη. Η μεγαλύτερη απώλεια ζωών από ναυάγιο στη Μεσόγειο. Η βύθιση του Oriá δεν οφείλεται μόνο στην κακοκαιρία, αλλά και στις συνθήκες μεταφοράς τόσο μεγάλου αριθμού ανθρώπων για ένα πλοίο μόλις 3.500 τόνων και στο ότι ήταν κλειδωμένοι στα αμπάρια, ενώ σε άλλη περίπτωση θα μπορούσαν να πηδήσουν στη θάλασσα και να σωθούν, όπως το πλήρωμα.

Στην περίπτωση του Oriá έχουμε μια τεράστια ναυτική τραγωδία, που δεν έγινε γνωστή, αφού δεν πέρασε ούτε στα ψιλά των ελληνικών εφημερίδων της εποχής, που ελέγχονταν από τις γερμανικές δυνάμεις κατοχής και μετά ήταν πια πολύ αργά για να γραφτεί οτιδήποτε κι έτσι πέρασε στη λήθη. Η γερμανική λογοκρισία απαγόρευσε την δημοσιοποίηση κάθε πληροφορίας σχετικά με το Oriá. Στην ελληνική βιβλιογραφία γίνεται μικρή αναφορά, αφού ούτε το αρμόδιο Ελληνικό Υπουργείο Ναυτιλίας, ούτε το Λιμεναρχείο έκανε κάποια ανακοίνωση τότε, ενώ οι Γερμανοί, γνωρίζοντας ότι το Oriá δεν πληρούσε τους διεθνείς κανόνες μεταφοράς αιχμαλώτων και για τον φόβο της κατακραυγής, αλλά και των αποζημιώσεων, το αποσιώπησαν ολοκληρωτικά.

Βιογραφικό σημείωμα

Η Τίτσα Πιπίνου γεννήθηκε στη Ρόδο. Έζησε για ένα διάστημα στην Αγγλία όπου παρακολούθησε μαθήματα γλώσσας. Τώρα ζει στη Ρόδο.

Στα γράμματα εμφανίστηκε το 1994 με το μυθιστόρημα «Γυναίκα της σκιάς». Ακολούθησαν οι «Τέσσερις μέρες του Μάρτη», «Για να θυμάσαι τη Λοΐδα», «Ονειροπαγίδα», «Παλιοί γάτοι, τρυφερά ποντίκια», το «Σ' αγαπώ σε ξένη γλώσσα», καθώς και η «Ζωή χωρίς φιλοδώρημα», από τις εκδόσεις «Ελληνικά Γράμματα». Όλα μυθιστορήματα. Κυκλοφόρησε ένα δοκίμιό της σχετικά με τις «Γυναίκες της Δωδεκανήσου» με φωτογραφίες του Νίκου Κασσέρη.

Σκανδαλίδη Αρχοντούλα, φιλόλογος

Τνήτες: Οι πρώτοι γνήσιοι Ρόδιοι. Γλωσσολογική και μυθολογική προσέγγιση.

Σκανδαλίδης Κώστας, συνταξ. τραπεζικός, συγγραφέας

Μια ιστορική προσέγγιση στους συμμαχικούς βομβαρδισμούς της Μεσαιωνικής Πόλης της Ρόδου και τις καταστροφές των μνημείων κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Περίληψη

Μια Ρόδος καθημαγμένη από τις συνεχείς επιδρομές, τις λεηλασίες, τις καταλήψεις και τις αλλεπάλληλες μακρόχρονες κατοχές με Ιωαννίτες Ιππότες, με Τούρκους, με Ιταλούς, Γερμανούς και Εγγλέζους, της έμελλε να ζήσει μαζί με τους κατοίκους της, λίγα μόλις χρόνια πριν την απελευθέρωσή της, και το... "επιδόρπιον" των πιο καταστροφικών βομβαρδισμών που είχε βιώσει στην ιστορία της κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα. Εκείνων των βομβαρδισμών των συμμαχικών δυνάμεων, από το 1941 έως το 1945, με προφανείς στόχους τις γερμανικές και ιταλικές εγκαταστάσεις, σύμφωνα με τις βρετανικές αιτιάσεις, που όμως κατέστρεψαν μνημεία κυρίως της Μεσαιωνικής Πόλης, μεσαιωνικές κατοικίες, τείχη και πύργους, βυζαντινές εκκλησίες και μουσουλμανικά τεμένη, αλλά και αφείρεσαν ανθρώπινες ζωές και περιουσίες ανυπολόγιστης αξίας.

Σήμερα που οι σελίδες της παγκόσμιας ιστορίας ξαναγράφονται κυρίως στην περιοχή της ΝΑ Μεσογείου κατ' επιταγή των μεγάλων και πάλι,

-με πολέμους που συνεχώς εντείνονται,

-με εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπινες ζωές να χάνονται,

-με ανέστιους λαούς να περιφέρονται ως αποδιοπομπαίοι τράγοι ανά την

Ευρώπη,

-με ολοκληρωτική καταστροφή μνημείων χιλιάδων ετών,

-με κίνδυνο αφανισμού ολόκληρων πολιτισμών, οι οποίοι καθόρισαν την ιστορία της ευρύτερης περιοχής επί αμέτρητους αιώνες,

η αναφορά στους συμμαχικούς βομβαρδισμούς της Μεσαιωνικής Πόλης της Ρόδου κατά την περίοδο 1941-1945, είναι νομίζουμε επιβεβλημένη και άκρως διδακτική.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Κώστας Ε. Σκανδαλίδης, είναι πτυχιούχος του Ελληνικού Πολιτισμού του Τμήματος Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Παν/μίου και ασχολείται με την Ελληνική Λογοτεχνία και την Ιστορία του τόπου μας.

Έχει κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Νέα Σύνορα-Λιβάνης τα βιβλία του «Μανώλης Αθανασιάδης - Το χρονικό μιας πολύπλευρης ζωής» (1999), «Η πλατεία μου» (2003) και «Αριστοτέλης Μανωλέας ένας πρόμαχος του Ελληνικού Σοσιαλισμού» (2007). Από τις εκδόσεις "Θυμέλη" μαζί με τους Αντώνη Μαΐλλη και Κώστα Τσαλαχούρη κυκλοφόρησαν το 2002 το βιβλίο τους "Η Ρόδος τον 19ο αιώνα". Από τις εκδόσεις «Άγκυρα», κυκλοφόρησε το 2007 το βιβλίο του «Ο Πρίγκιπας της Ρόδου μια αληθινή ιστορία». Το 2013 τυπώθηκε το βιβλίο του «Κωνσταντίνος Π. Καβάφης και Δωδεκανήσιοι στην Αίγυπτο των Ελλήνων» κι το 2014 η ποιητική συλλογή «Χωρίς πυξίδα». Το 1996 ανέβασε με το Περιφερειακό Θέατρο Ρόδου το δοκίμιό του «Από τον Σολωμό στον Καβάφη» σε σκηνοθεσία Τάκη Σπετσιώτη με τους ηθοποιούς Γιάννη Ζαβραδινό και Οδυσσέα Σταμούλη και με μουσική επιμέλεια Φίλιππου Τσαλαχούρη.

Σκευοφύλακα Βενετία, μουσικός*Καρπάθιοι στην Μικρά Ασία τον 19ο και 20όν αιώνα.**Βιογραφικό σημείωμα*

Η Βενετία Μ. Σκευοφύλακα είναι καρπαθιακής καταγωγής και έχει τελειώσει τις εγκύκλιες σπουδές της στη Ρόδο. Αποφοίτησε από το Ωδείο Αθηνών (τάξη Αρη Γαρουφαλή) με δίπλωμα πιάνου το 1984. Έχει επίσης πτυχίο φούγκας από το 2006 (Δημ. Ωδείο Αργυρούπολης). Με υποτροφία παρακολούθησε μαθήματα μουσικής δωματίου στην ακαδημία Chigiana. Στο Πανεπιστήμιο Mozarteum του Salzburg έλαβε μέρος στα θερινά σεμινάρια για πιάνο, συνοδεία οργάνων ορχήστρας και γερμανικού τραγουδιού (Lied) καθώς επίσης και στη μέθοδο Orff.

Έχει δώσει αρκετές συναυλίες και συνεργάζεται σε πολλά έντυπα της Καρπάθου. Εξέδωσε τη μονογραφία «Βασίλης Χατζηβασίλης, ένας λαϊκός καλλιτέχνης από την Όλυμπο της Καρπάθου». Διδάσκει σε Ωδεία της Αττικής.

Σκιαδόπουλος Γιώργος, αρχιτέκτων μηχανικός*Ανάδειξη της δωδεκανήσιας αρχιτεκτονικής μέσα από τοπικές δράσεις υπερτοπικής εμβέλειας.**Περίληψη*

Η ανάδειξη της Δωδεκανήσιας Αρχιτεκτονικής στη σύγχρονη εποχή είναι πλέον επιτακτικό να πραγματοποιείται τόσο σε θεωρητικό (άυλο, αδόμητο), όσο και σε πρακτικό (υλικό, δομημένο) επίπεδο.

- Σε θεωρητικό επίπεδο:

Η Δωδεκάνησος κατέχει μία πλούσια, ιδιαίτερη, ιστορική, και ταυτόχρονα ξεχωριστή ανά νησί αρχιτεκτονική κληρονομιά. Παράλληλα όμως, στα νησιά μας υπάρχει η τεράστια βιομηχανία του Τουρισμού η οποία αναπτύσσεται με ραγδαί-

ους ρυθμούς. Συνεπώς, είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της ιδιαιτερότητας και της αυθεντικότητας της Αρχιτεκτονικής των νησιών μας, καθώς και για την εξέλιξη της, η δημιουργία μίας ισχυρής βάσης Αρχιτεκτονικής Παιδείας στην κοινωνία μας. Η Αρχιτεκτονική αυτή Παιδεία πρέπει να θέσει ως στόχο τη διάδραση των τριών εννοιών Αρχιτεκτονική – Περιβάλλον – Τουρισμός, με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζει την προάσπιση πρωταρχικών αξιών και αρχών. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να διοργανώνονται τοπικές δράσεις καλλιέργειας και ισχυροποίησης της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς και της Αρχιτεκτονικής Παιδείας, όπως για παράδειγμα Συνέδρια με υψηλού κύρους ομιλητές, ανοιχτά για όλη την κοινωνία, που να πραγματεύονται τέτοιας φύσης θέματα.

Επιπρόσθετα, βασικός στόχος είναι ο πολίτης να κατανοήσει και να εκτιμήσει την Αρχιτεκτονική του κάθε νησιού μέσα από βιωματικές και διαδραστικές εμπειρίες. Για παράδειγμα, η διοργάνωση Αρχιτεκτονικών Περιπάτων δύναται να οδηγήσει στη σύνδεση της τοπικής κοινωνίας με τη ξεχωριστή ιστορία του κάθε τόπου.

Αναφορικά με τα παραπάνω, το 2015 ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων πραγματοποίησε σε συνεργασία με την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και με τη στήριξη πολλών φορέων τον «1^ο Αρχιτεκτονικό Περίπατο», κατά τον οποίο 3000 συμπολίτες μας θαύμασαν για πρώτη φορά μετά από την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου το Δώμα του Παλατιού του Μεγάλου Μαγίστρου μαζί με τον Προμαχώνα του Παλατιού.

Επίσης, το 2015 ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Δωδεκανήσου επιμελήθηκε και συνδιοργάνωσε με την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, την Ένωση Ξενοδόχων Ρόδου και με τη στήριξη φορέων το «1^ο Συνέδριο Αρχιτεκτονικής και Τουρισμού», το 2016 επιμελήθηκε και συνδιοργάνωσε με την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και με τη στήριξη πολλών φορέων το «1^ο Συνέδριο Αρχιτεκτονικής και Παιδείας», ενώ το 2017 θα επιμεληθεί 2^ο Συνέδριο Αρχιτεκτονικής και Τουρισμού. Επιπλέον, το 2015 ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Δωδεκανήσου ανακήρυξε με τη στήριξη φορέων τον Οκτώβριο ως «μήνα Αρχιτεκτονικής, Πολιτισμού και Τουρισμού».

- Σε πρακτικό επίπεδο:

Η διοργάνωση Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών για πρώτη φορά στη Δωδεκάνησο και τις Κυκλάδες είναι αναγκαία περισσότερο από ποτέ, καθότι ουσιαστικά θέτει σε δημόσιο διάλογο μεταξύ της επιστημονικής κοινότητας όλων των αρχιτεκτόνων της πατρίδας μας, την εικόνα που θέλουμε να έχουν τα νησιά μας στο παρόν και στο μέλλον. Ξεχωριστή σημασία όμως κατέχει το γεγονός ο κάθε Αρχιτεκτονικός Διαγωνισμός να λαμβάνει υπόψη του τη ξεχωριστή μορφολογία, την ιστορική διαδρομή, καθώς και την εντοπιότητα που συναντάμε σε κάθε αρχιτεκτονικό περιβάλλον.

Αναφορικά με τα παραπάνω, ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Δωδεκανήσου προκήρυξε το 2016 σε συνεργασία με τον Δήμο Ρόδου τον 1^ο Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό για την ανάπλαση και αισθητική αναβάθμιση της πλατείας Γαβριήλ Χαρίτου, ενώ την ίδια χρονιά προκήρυξε σε συνεργασία με την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και το Τεχνικό Επιμελητήριο Δωδεκανήσου τον μεγαλύτερο

Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό Αστικού Εξοπλισμού (9 Διαγωνισμοί στο Νότιο Αιγαίο) που έχει προκηρυχτεί ποτέ στην Ελλάδα.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Γιώργος Σκιαδόπουλος γεννήθηκε στη Ρόδο. Σπούδασε Αρχιτεκτονική στο Δημοκρίτειο Πολυτεχνείο της Θράκης με σειρά βαθμολογικής κατάταξης 1^{ος} – 4^{ος} στα έτη σπουδών του. Κατέχει Μεταπτυχιακές σπουδές (M.A.) σε Interior and Living Design, έχοντας αποφοιτήσει από την Domus Academy στο Μιλάνο και από το Πανεπιστήμιο της Ουαλίας. Οι άξονες της ειδίκευσής του περιλαμβάνουν την Κτηριακή Αρχιτεκτονική, την Αρχιτεκτονική Τοπίου, την Εσωτερική Διακόσμηση, τις Περιβαλλοντικές Μελέτες, καθώς και τη Διαχείριση Έργων.

Είναι Πρόεδρος του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Δωδεκανήσου από τον Ιανουάριο του 2015. Διατηρεί γραφείο μελετών στην πόλη της Ρόδου.

Το 2011 διακρίθηκε και παρουσιάστηκε εργασία του στα πλαίσια της διεθνούς κύρους έκθεσης Salone Del Mobile 2011, σε συνεργασία με την εταιρία Moleskine.

Το 2013 ολοκλήρωσε την εσωτερική διακόσμηση του «Σπιτιού του Αρμενιστή» («The Surfer's Home») στην πόλη της Ρόδου. Το έργο του δημοσιεύτηκε με ιδιαίτερα κολακευτικά σχόλια σε διεθνή blog Αρχιτεκτονικής, Διακόσμησης και Design όπως:

VIPWORKS (Ιαπωνία):

«海風を感じる、ブーゲンビリアの美しいサーファーハウス in ギリシャ».

NOTES ON THE ROAD: «The Surfer's Home by Georgios Skiadopoulos in Rhodes Island, Greece».

Designrulz: «The Surfer's Home by Georgios Skiadopoulos in Rhodes Island, Greece».

Delood: «Surfer's Home by Giorgos Skiadopoulos».

Domus Academy Blog: «Georgios Skiadopoulos-Surfer's Home».

Notes on the Road: «The Surfer's Home by Georgios Skiadopoulos in Rhodes Island, Greece».

Το 2013 παρουσιάστηκε η εργασία του «Επανάχρηση Αρχοντικής Φάρμας στο Μιλάνο», στην 1^η Έκθεση Δωδεκανήσιου Αρχιτεκτονικού Έργου στη Ρόδο.

Το 2014 παρουσιάστηκε το έργο του «3 Villas by the Sea» στο Fethiye της Τουρκίας σε Ελληνοτουρκικό Αρχιτεκτονικό Συνέδριο.

Το 2015 παρουσιάστηκε το έργο του «Ανακαίνιση Δικηγορικών Γραφείων» στη Νίσυρο σε Ελληνοτουρκικό Αρχιτεκτονικό Συνέδριο.

Στεφανάκης Μανόλης, αναπληρωτής καθηγητής Παν/μίου Αιγαίου

Συνεισηγήτρια: **Σέρογλου Φανή**, αρχαιολόγος

- *Ο ήλιος των Φοδίων. Η διάχυση ενός εικονογραφικού τύπου στην Μεσόγειο μέσα από την νομισματική κυκλοφορία και τους εμπορικούς αμφορείς.*

Περίληψη:

Η ανακοίνωση εξετάζει την κυκλοφορία του ροδιακού νομίσματος μέσα από τους νομισματικούς «θησαυρούς» και την διακίνηση των ροδιακών ενσφράγι-στων αμφορέων στην Μεσόγειο κατά τους Ελληνιστικούς χρόνους, σε μια προ-σπάθεια να διερευνηθεί την ακτινοβολία της πόλεως Ρόδου, το εύρος της πολιτι-κής και πολιτισμικής επιρροής, αλλά και τις επιδράσεις που αυτή είχε στην εικο-νογραφία άλλων πόλεων-κρατών και βασιλείων.

Βιογραφικά σημειώματα:

1. Ο Μανόλης Ι. Στεφανάκης είναι μόνιμος επίκουρος καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας και Νομισματικής στο Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπι-στημίου Αιγαίου. Διευθυντής, από το 2006, της Πανεπιστημιακής Αρχαιολογικής Έρευνας στην Κυμισάλα της Ρόδου (που διεξάγεται σε συνεργασία με την ΚΒ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων). Μόνιμος Συνεργάτης στην αρχαιολογική έρευνα «Azoria Project», στην Ανατολική Κρήτη από το University of North Carolina at Chapel Hill και την American School of Classical Studies at Athens. Συνιδρυτής και Διευθυντής Έκδοσης (μαζί με τον Νίκο Λίτινα) του ετή-σιου επιστημονικού περιοδικού *Ευλιμένη: Μελέτες στην Κλασική Αρχαιολογία, την Επιγραφική, τη Νομισματική και την Παπυρολογία*, Ρέθυμνο, Μεσογειακή Αρχαι-ολογική Εταιρεία (ISSN 1108-5800) και της σειράς *Ευλιμένη: Σειρά Αυτοτελών Εκδόσεων*, Ρέθυμνο: Μεσογειακή Αρχαιολογική Εταιρεία. Διατελεί αναπληρω-ματικό μέλος του Τοπικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου Δωδεκανήσου. Έχει τιμη-θεί με το χρυσό έμβλημα της Πολωνικής Νομισματικής Εταιρείας (Βαρσοβία) για τη συμβολή του στην αρχαία ελληνική νομισματική. Διετέλεσε καθηγητής Κλα-σικής Αρχαιολογίας στη Σχολή Ξεναγών Κρήτης και δίδαξε στα Πανεπιστήμια της Κρήτης, της Θεσσαλίας και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Τα ερευνη-τικά του ενδιαφέροντα αφορούν στην Κλασική Αρχαιολογία, τη Νομισματική και την Αρχαιοσεισμολογία με έμφαση στην Δωδεκάνησο και την Κρήτη.

Στο πρόσφατο επιστημονικό του έργο περιλαμβάνονται (ενδεικτικά) οι εργασί-ες: *Η Νομισματική Παραγωγή της Πολυρρήνιας από τον 4ο αι. π.Χ. μέχρι τον 1ο αι. μ.Χ.*, Ευλιμένη, Σειρά Αυτοτελών Εκδόσεων 1, Ρέθυμνο: Μεσογειακή Αρχαιολογική Εταιρεία, 2013 (ISBN: 978-618-80666-0-1). *Κλασική Αρχαιολογία: Βασικές Αρχές και Επισκόπηση της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης, 11^{ος} - 4ος αι. Α. Εισαγωγή – Κεραμική / Αγγειογραφία*. Αθήνα: Ιάμβλιχος, 2012. ISBN: (978-960-268-201-2). «Η αρχαιολογι-κή έρευνα στον Αρχαίο Δήμο των Κυμισαλέων (Ρόδος) κατά τα έτη 2006-2010: μια πρώτη παρουσίαση» (και Βασιλική Πατσιαδά), *Ευλιμένη* 10-12, 2009-2011, 63-134. «Western Crete: from Captain Spratt to modern archaeoseismology», στο M. Sintu- bin, I.S. Stuart, T. Niemi and E. Altunel (επιμ.), *Ancient Earthquakes*, (Geological So- ciety of America Special Paper 471), 2010, 67-79. «Πρόταση ίδρυσης αρχαιολογικού-οικολογικού πάρκου στη Ρόδο (αρχαία Κυμισάλα): Μια πρόκληση για την τοπική ανάπτυξη», στο Μπεριάτος, Η. και Παπαγεωργίου, Μ. (επιμ.), *Χωροταξία-Πολεοδομία-Περιβάλλον στον 21ο Αιώνα: Ελλάδα - Μεσόγειος*. Βόλος: Πανεπιστη-μιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, 2010, 685-702. «Appendix 1: Two argive triobols from

Azoria and some notes on argive coinage in Crete» στο D. Haggis et al., «Excavations at Azoria in 2003 and 2004 Part 1, The Archaic Civic Complex», *Hesperia* 76, 2007, 308-311. «B. Κατάλογος των νομισμάτων και σχόλια», στο Α. Λεμπέση και Μ.Ι. Στεφανάκης, «Τα νομίσματα από την ανασκαφή του Ιερού του Ερμή και της Αφροδίτης στη Σύμη Βιάννου, Κρήτη», *Αρχαιολογική Εφημερίς* 143 (2004) 2007, 179-203. «Phalasarna: un port antique, un espace d'échanges en Méditerranée», στο Clément, F., Tolan, J. et Wilgaux, J. (επιμ.) *Espaces d'échanges en Méditerranée: Antiquité et Moyen Age*. Rennes, 2006, 41-75.

2. Η Φανή Σέρογλου είναι αρχαιολόγος στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου. Απόφοιτος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπου ολοκλήρωσε και τις μεταπτυχιακές σπουδές της και υποψήφια διδάκτωρ. Έχει λάβει μέρος σε διάφορες ανασκαφές και αρχαιολογικά προγράμματα, τη διοργάνωση διεθνών αρχαιολογικών συνεδρίων και εκθέσεων, την οργάνωση και παρουσίαση πλείστων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την επιμέλεια αρχαιολογικών συγγραμμάτων και πρακτικών συνεδρίων. Έχει επίσης διδάξει στο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης και στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Επιστημονικά ενδιαφέροντα: δίκτυα ανταλλαγών στη Μεσόγειο από την Ύστερη Εποχή του Χαλκού έως την Αρχαϊκή Περίοδο, συνέχειες – ασυνέχειες κοινωνικής οργάνωσης, λατρευτικών συνθησιών, εμπορικοί αμφορείς, οικονομία ελληνιστικής περιόδου.

Σφακιανάκης Δημήτρης, αρχαιολόγος

Συνεισηγήτρια: **Σέρογλου Φανή**, αρχαιολόγος

- **Στο δίχτυ της Αράχνης II: ο νησιωτικός μικρόκοσμος των Δωδεκανήσων ως κομβικός χώρος ενός μυθικού σκηνικού.**

Περίληψη

Στο πλαίσιο μιας ευρύτερης αναζήτησης των ιστορικό-αρχαιολογικών αντικατοπτρισμών του μύθου της Αράχνης, στο ευρύτερο σκηνικό μεταξύ των Λυδοϊωνικών ποτάμιων κοιλάδων της αιγαιοπελαγίτικης Ανατολίας και της Κρήτης, τα Δωδεκάνησα καταλαμβάνουν ένα κομβικό χώρο. Ο κατατεμαχισμένος αυτός νησιωτικός μικρόκοσμος δεν λειτουργεί απλά ως γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ των δύο αυτών περιοχών. Αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα μιας παραγωγικής αλυσίδας, όπου το *ύφασμα*, πέραν όλων των άλλων προφανών λειτουργιών του, αποκτά μια από τις πιο σημαντικές λειτουργίες του στη διαχρονική κλίμακα των μεγάλων προμονεταριστικών συγκεντρωτικών κρατών της 2^{ης} και 1^{ης} χιλιετίας: τη «λειτουργία της σημασιολόγησης». Οι πορφυρότοποι του ΝΑ Αιγαίου δεν επικυρώνουν μόνο τη μυθική αφηγηματική υπόμνηση στον Κολοφώνιο πορφυροπαραγωγό Ίδμονα, τον πατέρα της Αράχνης, αλλά επιβάλλουν τη συστηματική διερεύνηση της παραγωγικής δυναμικής του χώρου και των εναλλακτικών εκφάνσεών της μέσα στον χρόνο, πέρα από το γνωστό πλαίσιο του εμπορικού κόμβου μεταξύ του Αιγαίου και της Συροπαλαιστίνης. Από τους Μινωίτες ως τους Λυδούς, από τους Μυκηναίους ως τους Φοίνικες, οι

νότιες Σποράδες αποτελούν ένα ζωτικό παραγωγικό χώρο μιας έντονης δραστηριότητας που λανθάνει ως προς τις πραγματικές της διαστάσεις...

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Δημήτρης Α. Σφακιανάκης είναι αρχαιολόγος στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Απόφοιτος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, όπου είναι και υποψήφιος διδάκτωρ. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στις ακραίες ανθρωπογενείς θέσεις, κυρίως στα σπήλαια και τις ακρώρειες της Εποχής του Χαλκού στο Κρητο – Μυκηναϊκό περίγυρο. Εργάζεται για χρόνια στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου διευρύνοντας τα ενδιαφέροντά του σε θέματα που αφορούν στο έκθεμα και τους προβληματισμούς της Δημόσιας Αρχαιολογίας.

Τιάκας Νικόλαος, φιλόλογος, τελειόφοιτος Μεταπτυχιακού Λαογραφίας

Το κουβούκλιο του Επιταφίου στον Ιερό Ναό Κοίμησης της Θεοτόκου Ιαλυσού (Τριαντών) Ρόδου. Η κατασκευή και οι τελετουργίες που την περιβάλλουν.

Περίληψη

Η ανακοίνωσή μου αποτελεί σύμπτυξη εργασίας μου για τον Τριαντενό Επιτάφιο στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος της Λαογραφίας, που παρακολουθώ. Στη μελέτη γίνεται μια μικρή ιστορική αναδρομή στη χρήση και στις μορφές του Κουβουκλίου του Επιταφίου γενικότερα, ενώ στη συνέχεια εξειδικεύω στην περίπτωση του Κουβουκλίου του Ιερού Ναού Κοίμησης της Θεοτόκου Ιαλυσού, το οποίο αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση. Πιο συγκεκριμένα, συνδυάζοντας τη μέθοδο των συνεντεύξεων και της συμμετοχικής παρατήρησης προσπαθώ να συγκροτήσω μια πολιτισμική βιογραφία της ξύλινης κατασκευής που χρησιμοποιείται για την περιφορά του Επιταφίου αφενός, και αφετέρου να παρουσιάσω τις τελετουργίες και τα έθιμα που περιβάλλουν που περιβάλλουν το Κουβούκλιο στην περίοδο από τα μέσα του 20ού αιώνα μέχρι σήμερα εστιάζοντας τόσο στις ιδιαιτερότητες του Τριαντενού Επιταφίου (στολισμός, τρεις σταυροί επί του σώματος του Κουβουκλίου κλπ.), όσο και στις κοινές κατευθύνσεις που φαίνεται να υιοθετούνται από το λαϊκό πολιτισμό σε πολύ ευρύτερα πλαίσια.

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκα στην Ιαλυσό (Τριάντα) της Ρόδου το 1993, όπου και τελείωσα το Δημοτικό, Γυμνάσιο και Λύκειο. Το 2011 εγκαταστάθηκα στα σπουδές στην Αθήνα, απ' όπου έλαβα πτυχίο Κλασσικής Φιλολογίας από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 2015 εισήχθη στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κοράης» στην κατεύθυνση: «Λαογραφικές Σπουδές – Θεωρία και Εφαρμογές του Λαϊκού Πολιτισμού». Από το 2016 τυγχάνω μέλος της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας. Ανάμεσα στα ενδιαφέροντά μου βρίσκονται το «έθιμο», η «τελετουργία» καθώς και η λεγόμενη «θρησκευτική Λαογραφία».

Φάκκας Κωνσταντίνος, υποψ. διδάκτορας Αρχαίας Ιστορίας (ΕΚΠΑ)

Ο Τιβέριος στη Ρόδο. Η οκταετής εξορία του μελλοντικού αυτοκράτορα της Ρώμης στο νησί, όπως προκύπτει από τις γραμματειακές πηγές.

Περίληψη

Ο Τιβέριος Καίσαρ υπήρξε αυτοκράτορας της Ρώμης από το 14 π.Χ. μέχρι το 37 μ.Χ. Η περίοδος της βασιλείας του σηματοδότηκα τόσο από την εδραίωση του αυτοκρατορικού θεσμού, όσο και από ένα κοσμοϊστορικό γεγονός, το οποίο ο ίδιος ο Τιβέριος ίσως δεν πληροφορήθηκε ποτέ: τη σταύρωση του Ιησού Χριστού και τα πρώτα χρόνια της διάδοσης του Χριστιανισμού στην αυτοκρατορία.

Πριν ωστόσο ανέλθει στο αυτοκρατορικό αξίωμα, ο «σκυθρωπότερος άνθρωπος της οικουμένης», όπως τον αποκάλεσε ο Πλίνιος ο Πρεσβύτερος, θα αποσυρθεί στη Ρόδο για οκτώ χρόνια, μεταξύ του 6 π.Χ. και 2 μ.Χ. Τα πραγματικά αίτια της απόφασης του Τιβερίου είναι δύσκολο να εξηγηθούν με βάση τις διασωθείσες πηγές, ενώ το ιστορικό αυτό γεγονός υπήρξε τόσο αινιγματικό όσο και η απομάκρυνσή του στην Καπρέα, κατά τα τελευταία χρόνια της βασιλείας του.

Πράγματι η πολυετής εξορία του Τιβερίου στο νησί, μακριά από το προσκήνιο της ιστορίας και ενώ βρισκόταν ακόμα στην ακμή της ηλικίας του, αποτέλεσε μια αξιοσημείωτη αντίθεση με τον δραστήριο χαρακτήρα που είχε επιδείξει στο παρελθόν. Αυτή η εξέλιξη, άλλωστε, δεν ξέφυγε της προσοχής των ιστορικών της εποχής του, οι οποίοι συνέδεσαν την παραμονή του στη Ρόδο με την αρχή της ηθικής του κατάπτωσης. Πρόκειται για μαρτυρίες σποραδικές, ενίοτε μονομερείς και επηρεασμένες κατά τρόπο αρνητικό από το δύστροπο χαρακτήρα του Τιβερίου και τον αυστηρό τρόπο που κυβέρνησε την αυτοκρατορία στα τελευταία χρόνια της ζωής του. Είναι, όμως, οι μόνες μαρτυρίες που διαθέτουμε και η πολυτέλεια ουσιαστικής κριτικής είναι μάλλον – διαπίστωση, που, αν μη τι άλλο, ισχύει για κάθε περίοδο της αρχαίας ιστορίας.

Η περιληπτική αυτή ανασύσταση της μακρινής εκείνης οκταετίας στηρίζεται, σχεδόν αποκλειστικά, στις γραμματειακές πηγές. Αυτές είναι, κυρίως, οι «Βίοι των Καισάρων» του Σουητωνίου, τα «Χρονικά» του Τακίτου και η «Ρωμαϊκή ιστορία» του ελληνικής καταγωγής συγκλητικού και υπάτου Δίωνος Κασσίου. Θα εξετασθούν οι λόγοι που ο Τιβέριος αποσύρθηκε στη Ρόδο, η ζωή του στο νησί ως απλού ιδιώτη, αλλά και οι κίνδυνοι που αντιμετώπισε ως εξόριστος και πιθανός διάδοχος του αυτοκράτορα Αυγούστου. Κυρίως, όμως, θα αναδειχθεί η ελληνική επιρροή που δέχθηκε ο Τιβέριος στη Ρόδο, αλλά και η γνωριμία του με τον αστρολόγο Θράσυλλο, ο οποίος έμελλε να εξελιχθεί σε έναν από τους σημαντικότερους συμβούλους του.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Κωνσταντίνος Φάκκας γεννήθηκε στη Ρόδο το 1987. Σπούδασε ιστορία στο τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ ολοκλήρωσε τον Α΄ κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης. Από το 2015 είναι υποψήφιος διδάκτορας αρχαίας ι-

στορίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών με θέμα διατριβής «Οι Έλληνες των Αυτοκρατόρων: Τα ελληνικής προέλευσης στελέχη της αυτοκρατορικής διοίκησης επί της δυναστείας των Ιουλίων – Κλαυδίων», με επιβλέποντα καθηγητή τον καθηγητή της αρχαίας Ιστορίας Κ. Μπουραζέλη. Η έρευνά του χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών.

Φαρμακίδης Κωνσταντίνος, αρχιτέκτων μηχανικός

Ο πολεοδομικός σχεδιασμός της ιταλικής περιόδου και η αστική ανάπτυξη της πόλης της Ρόδου.

Βιογραφικό σημείωμα:

Σπουδές: -28/06/2005: Απολυτήριο Ενιαίου Λυκείου από το 2^ο Ε.Λ. Ρόδου. -11/07/2011: Πτυχίο τριετούς Αρχιτεκτονικής (Scienze dell'Architettura), από το Πανεπιστήμιο του Ούντινε της Ιταλίας -11/07/2014: Μεταπτυχιακός τίτλος Σπουδών στην Αρχιτεκτονική (Magistrale in Architettura) από το Πανεπιστήμιο του Ούντινε της Ιταλίας. -8/09/2014: Αναγνώριση από το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. των τίτλων σπουδών ως Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού ισότιμο και αντίστοιχο των Πολυτεχνικών Σχολών των Ελληνικών Α.Ε.Ι. -21/10/2014: Απόκτηση Άδειας Άσκησης Επαγγέλματος Αρχιτέκτονα Μηχανικού από το Τ.Ε.Ε. Ελλάδος.

Σεμινάρια – συνέδρια: -24/10/2015: Συμμετοχή και Βεβαίωση παρακολούθησης 1^{ου} Συνεδρίου Αρχιτεκτονικής και Τουρισμού: Αρχιτεκτονική και Γαλάζιο, μια συγγενής πορεία.

Δεξιότητες: -Μητρικές γλώσσες: ελληνική και ιταλική. Ξένες γλώσσες: αγγλική. - Γνώσεις Η/Υ: 14/01/2004 ευρωπαϊκό Δίπλωμα WORD 2000, EXCEL 2000, ACCESS 2000, POWER POINT 2000. - 10/04/2013 - 14/05/2013 παρακολούθηση μαθημάτων Αρχιτεκτονική και Design με πρόγραμμα RINOCEROS 3D, Φορέας Διοργάνωσης: IALFVG, Ούντινε Ιταλίας. Καλή γνώση και χρήση AUTOCAD 15, ARCHICAD 18

Διπλωματικές εργασίες: -Ο Σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης στο νησί της Ρόδου για την τρίτη χιλιετία. Οδηγίες για ένα στρατηγικό σχεδιασμό. Περίληψη της δημοσιεύτηκε στο Τεχνικό Περιοδικό Αρχιμήδης. - Η ανάπτυξη του πολεοδομικού Σχεδιασμού στο νησί της Ρόδου στα Δωδεκάνησα, μετά το ιταλικό Πολεοδομικό Σχέδιο της πόλης το 1926.

Επαγγελματική εμπειρία: Ασκώ το επάγγελμα του Μηχανικού δύομισι χρόνια και έχω συντάξει σε συνεργασία με άλλους Μηχανικούς περιβαλλοντικές μελέτες ξενοδοχείων, στρατηγικές μελέτες, αρχιτεκτονικές μελέτες κλπ. μελέτες μηχανικού.

Φαρμακίδης Νικόλαος, πολιτικός μηχανικός

Βενέδικτος Ρώσος, ο «σπαχής» της Σύμης (1764-1840).

Περίληψη

Ο Βενέδικτος Ρώσος ήταν ένας ιερομόναχος από τη Σύμη, όπου γεννήθηκε το 1764. Σε μικρή ηλικία εκάρη μοναχός στο Μοναστήρι του Αγ. Παντελεήμονα

στο Άγιο Όρος. Εκεί σπούδασε στην Αθωνιάδα Σχολή με δάσκαλο τον Ευγένιο Βούλγαρη. Η ζωή του χαρακτηρίστηκε από τα πιστεύω που του μεταλαμπάδευσε ο Μεγάλος Δάσκαλός του. Στη συνέχεια σπούδασε με υποτροφία Συμιακών στις Κυδωνίες. Τελειώνοντας τις σπουδές του επέστρεψε στη Σύμη, όπου δίδαξε στη Σχολή της Αγίας Μαρίνας.

Από νωρίς εντάχθηκε στην ομάδα αυτών που ζητούσαν απελευθέρωση από τους Τούρκους. Η Φιλική Εταιρεία τον διόρισε ως μέλος της Επιτροπής για τις Νότιες Σποράδες, που προσηλύτιζε νέα μέλη. Στη Σύμη, όπως και στα άλλα νησιά των Σποράδων, η Επανάσταση ήταν μια αιτία αντιπαραθέσεων. Ο Βενέδικτος ήταν ο πλέον πεπεισμένος και υποστήριζε τις ιδέες του με θέρμη. Οι Συμιακοί του έδωσαν το προσωνύμιο του «σιπαχιού», που προέρχεται από την τουρκική λέξη σπαχής, δηλαδή ο πολεμιστής της πίστης. Οι αντιπαραθέσεις στη Σύμη οδήγησαν στο κλείσιμο της Σχολής της Αγίας Μαρίνας, που εθεωρείτο άντρο επαναστατών κι έτσι ο Βενέδικτος επιστρέφει στο Άγιο Όρος. Εκεί παίρνει τη θέση του Ηγουμένου της Μονής των Ρώσων. Οι Αγιορείτες επαναστατούν το 1821, μια επανάσταση που γρήγορα καταπνίγεται και αναγκάζονται να φύγουν με όλα τα υπάρχοντά τους στην Πελοπόννησο. Αργότερα, όταν ήλθε ο Καποδίστριας στην Ελλάδα, πρωτοστατούντος του Βενέδικτου, η Ελληνική Κυβέρνηση τους βοηθά να επιστρέψουν στο Άγιο Όρος.

Γνωρίζεται λοιπόν με τον Καποδίστρια, ο οποίος τον εκτιμά και θέλει να τον κρατήσει στην Ελλάδα. Τον διορίζει στην αρχή ως δάσκαλο στη Σχολή των Σπετσών και αργότερα ως έφορο στην Ιερατική Σχολή του Πόρου. Ταυτόχρονα διδάσκει και στο Κεντρικό Σχολείο της Αίγινας, ενώ δεν παύει να εποπτεύει τους Συμιακούς και να τους καθοδηγεί κατά τη διάρκεια του Αγώνα και μετά την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους, στις διαπραγματεύσεις με τις Μεγάλες Δυνάμεις και την Υψηλή Πύλη.

Μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια καταφεύγει ξανά στο Άγιο Όρος. Εδώ επιδίδεται στη μελέτη χειρογράφων και της ελληνικής γραμματείας. Συνεργάζεται δε με άλλους λόγιους της εποχής, όπως τον Οικονόμου τον εξ Οικονόμων, τον Στούρτζα, τον Κωνστάντιο Α΄ Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως κ.ά.

Οι γνώσεις του στις τεχνικές των χειρογράφων και στην ελληνική γραμματεία είναι πολύ υψηλού επιπέδου. Δίδαξε και στη Θεολογική Σχολή Χάλκης, ενώ συνέγραψε το «Ευαγγέλιον του Πάσχα», τις ακολουθίες στο «Άξιον εστί» και στους «Αγίους Αναργύρους Πάντας», εγκώμια Αγίων κλπ.

Απεβίωσε στις 28.5.1840 στη Μονή του Αγ. Παντελεήμονα των Ρώσων.

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκα στη Σύμη της Δωδεκανήσου στις 18 Οκτωβρίου 1950. Γονείς μου η Μαρία Νικολάου Φαρμακίδη και ο Βασίλειος Ονούφριου Φαρμακίδης. Αδέλφια μου ο Ονούφριος και ο Γιώργος. Μετοικήσαμε στην Ρόδο το 1954. Ο πατέρας μου ήταν έμπορος τροφίμων και ξενοδόχος.

Τις πρώτες μου γνώσεις απέκτησα στο 11^ο Πρότυπο Δημοτικό Σχολείο και στη συνέχεια στο Βενετόκλειο Γυμνάσιο, που αποφοίτησα το 1968. Σπούδασα

πολιτικός μηχανικός συγκοινωνιολόγος στο Πανεπιστήμιο της Τεργέστης από το οποίο αποφοίτησα το 1974. Γνωρίζω άπταιστα τα Ιταλικά και μέτρια τα Αγγλικά.

Στον στρατό υπηρέτησα (1975-1977) ως Δόκιμος και στην συνέχεια ως Ανθυπολοχαγός του Μηχανικού, στη Ρόδο (Λόχο Μηχ/κου) και στην Αθήνα (731 Δ/ση Στρατιωτικών έργων). Είμαι παντρεμένος με την Μαρία Λάουρα και έχουμε ένα παιδί τον Κωνσταντίνο που είναι Αρχιτέκτονας.

Επαγγελματική σταδιοδρομία:

Από τον Οκτώβριο του 2015 είμαι συνταξιούχος Πολιτικός Μηχανικός και Υπάλληλος του Δημοσίου. Από το 1987 μέχρι τον Οκτώβριο του 2015 ήμουν προϊστάμενος της Υπηρεσίας για θέματα Χωροταξίας και Περιβάλλοντος. Το διάστημα 1984 - 1987 ήμουν προϊστάμενος στο Τμήμα Συγκοινωνιών Δωδεκανήσου. Το διάστημα 1983 -1984 ήμουν προϊστάμενος στη Δ/ση Οικισμού του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Μέχρι το 1983 είχα ιδιωτικό τεχνικό γραφείο και ασχολήθηκα με μελέτες (ιδιωτικές και Δημόσιες) και ιδιωτικές εργολαβίες (αντιπαροχές). Από το 1974 ασκώ το επάγγελμα του πολιτικού μηχανικού.

Συνδικαλιστική σταδιοδρομία:

Το 1982 εκλέγομαι γραμματέας του Δωδ/κού Συλλόγου Μηχανικών, το 1983 εκλέγομαι στην Διοικούσα Επιτροπή του Τοπικού τμήματος του Τ.Ε.Ε. στην οποία θήτευσα για 10 συνεχή χρόνια ως μέλος και αντιπρόεδρος.

Κοινωνική συμμετοχή:

Από τον Οκτώβριο του 2016 είμαι Επίτιμος Πρόξενος της Ιταλίας με έδρα τη Ρόδο και αρμοδιότητα σε όλα τα Δωδεκάνησα. Από τον Ιούνιο του 2015 μέχρι τον Οκτώβριο 2016 εκπροσωπούσα την Ιταλική Πρεσβεία στα Δωδεκάνησα ως Προξενικός Ανταποκριτής.

Στο Δήμο Ρόδου: Μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Ρ.Ο.Δ.Α. 1983-1987 και 2005 -2006. Μέλος του Δ.Σ. της εταιρείας του Ξενοδοχείου Ρόδων 1985 - 1987. Μέλος της εταιρείας ΔΕΚΡ. Πρόεδρος της Αστικής εταιρείας Δήμου-ΑΜΕΑ για το Φυσικοθεραπευτήριο των Αγ. Αποστόλων. Μέλος της Πάρκινγκ Α.Ε. του Δήμου Ροδίων 2008-09. Πρόεδρος σε σχολικές επιτροπές του 7^{ου} Γυμνασίου, του 4^{ου} και του 6^{ου}.

Σε διάφορες οργανώσεις και συλλόγους. (ΕΥΘΥΤΑ, Εθελοντές για το Περιβάλλον, ΚΟΙΝΣΕΠ Ασκληπιάδες, κλπ)

Συμβούλια και επιτροπές:

Στα σαράντα ένα χρόνια επαγγελματικής, κοινωνικής και συνδικαλιστικής μου ενασχόλησης συμμετείχα σε δεκάδες επιτροπές και ομάδες μελέτης, που μου έδωσαν την δυνατότητα να αντιμετωπίσω σε πρώτο πρόσωπο τα περισσότερα και μεγαλύτερα προβλήματα υποδομών της πόλης, του νησιού της Ρόδου και γενικότερα της Δωδεκανήσου. Ενδεικτικά αναφέρω τις παρακάτω:

Αναπληρωματικό μέλος του Νομαρχιακού συμβουλίου 1987-1990. Αναπληρωματικό μέλος της Επιτροπής παρακολούθησης Μ.Ο.Π. Αιγαίου. Πρόεδρος του περιφερειακού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος. Πρόεδρος του ΣΥΠΟΘΑ. Μέλος της Κοινής και της Επιστημονικής Επιτροπής που εποπτεύουν

τη Προγραμματική σύμβαση της παλιάς πόλης Ρόδου. Μέλος του Τοπικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου για μία δεκαετία. Υπεύθυνος του προγράμματος ΗΛΙΟΣ της Ευρωπαϊκής Ένωσης για 12 χρόνια. Συμμετοχή στο πρόγραμμα HORIZON της Ε.Ε. κλπ προγράμματα (NOW κλπ). Επίσης σε πάρα πολλές επιτροπές κατά περίπτωση της πρώην Νομαρχίας, της πρώην Περιφέρειας και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Επιστημονική και συγγραφική δραστηριότητα:

Έχω γράψει πολλά άρθρα σε πολιτικές εφημερίδες (τοπικές, Αθηναϊκές και Ευρωπαϊκές), καθώς και σε επιστημονικά περιοδικά. Έχω συμμετάσχει σε δεκάδες συνέδρια και σεμινάρια ως σύνεδρος και εισηγητής: Για τα άτομα με ειδικές ανάγκες σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο, Για συγκοινωνιακά και κυκλοφοριακά θέματα σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο, Για κοινωνικά θέματα, Για θέματα τουρισμού και περιβάλλοντος. κλπ

Έχω πάρει μέρος σε πολλά σεμινάρια του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης (Περιφερειακή ανάπτυξη, τοπική αυτοδιοίκηση, δημόσια διοίκηση κλπ).

Έχω γράψει ένα βιβλίο για, «τα οδικά ατυχήματα (μια ζαριά του χρόνου)» (ΑΜΕΑ επαρχίας Ρόδου 2012) και έχω συμμετάσχει σε δύο συλλογικά βιβλία, «ένα μέλλον για την ελληνική πόλη» (ΟΚΤΑΓΩΝΟ 2007) και τις «πράσινες μετακινήσεις στις πόλεις (πολιτικές για μια βιώσιμη κινητικότητα)» (Παπασωτηρίου 2013).

Φρόνας Νικόλαος, ιατρός γαστρεντερολόγος, Πρόεδρος Μουσείου Νεοελληνικής Τέχνης Δήμου Ρόδου

Το ιστορικό της δημιουργίας της Δημοτικής Πινακοθήκης Ρόδου

Περίληψη

Στις 19 Μαρτίου του 1960, δεκατρία χρόνια μετά την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου, ήλθε στη Ρόδο και ανέλαβε Νομάρχης ο Ανδρέας Ιωάννου.

Μία μεγάλη πνευματική προσωπικότητα της εποχής, ένας διακεκριμένος φιλότεχνος μελετητής της Νεοελληνικής Ζωγραφικής και λογοτέχνης, διέβλεψε ότι η Ρόδος, με τη μακραίωνη ιστορία, τις απaráμιλλες φυσικές ομορφιές και τις άριστες κλιματολογικές συνθήκες, παρείχε όλα τα εχέγγυα για μία πολιτιστική ανάπτυξη, που θα αναβάθμιζε τα τοπικά πολιτιστικά δρώμενα και θα της προσέδιδε διεθνή ακτινοβολία..

Την περίοδο εκείνη, Δήμαρχος Ρόδου ήταν ο Ιατρός Μιχαήλ Πετρίδης, γνωστός για το όραμα, το πάθος και την αγάπη για την πόλη της Ρόδου.

Παράλληλα με τα διοικητικά του καθήκοντα, ο Α. Ιωάννου ανέλαβε ποικίλες πρωτοβουλίες που σκοπό είχαν την πολιτιστική ανάπτυξη της Ρόδου. Με δικές του ενέργειες, ξεκίνησε η διαδικασία ίδρυσης διάφορων πολιτιστικών δομών με προτεραιότητα στη δημιουργία Πινακοθήκης.

Στις 29 Νοεμβρίου του 1960 ο τοπικός τύπος έγραφε: «*Κατόπιν αποφάσεως του Νομάρχου Δωδ/νήσου κ. Ιωάννου ήρχισαν αι εργασίαι δημιουργίας Πινακοθήκης εις Ρόδον, εις τον άνω όροφον της Ιονικής Τραπεζής. Η εν λόγω Πινακοθήκη, θα δοθή εις τον Δήμον Ροδίων και θα λειτουργήση συντόμως ως Δημοτική*».

Παράλληλα ο Α. Ιωάννου άρχισε τη μεγάλη προσπάθεια απόκτησης των έργων ζωγραφικής, κινητοποιήθηκε άμεσα και με τακτικές επαφές στην Αθήνα με εικαστικούς καλλιτέχνες, τεχνοκριτικούς, γκαλερίστες, χορηγούς, υπουργεία και οικονομική βοήθεια από το Δήμο Ρόδου, επεδίωξε και πέτυχε την απόκτηση σημαντικότερων έργων Ελλήνων ζωγράφων, από το 1900 και μετά.

Από την πρώτη στιγμή της εξαγγελίας της δημιουργίας της Πινακοθήκης ο Ανδρέας Ιωάννου είχε καταστήσει σαφές ότι αυτή θα έπρεπε να ενταχθεί στη Διοικητική δομή του Δήμου Ροδίων, πράγμα το οποίο είχε γίνει ασμένως δεκτό από τον αιμνηστο Δήμαρχο Μιχαήλ Πετρίδη, γνωστό για την ευαισθησία που τον διέκρινε, για ό,τι είχε σχέση με τις τέχνες και την προβολή της Ρόδου, τόσο στο ελληνικό, όσο και στο διεθνές στερέωμα. Έτσι, στις 21 Φεβρουαρίου 1962, ο Δήμαρχος Μ. Πετρίδης εισηγήθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο και αποφασίσθηκε η σύσταση Δημοτικής Πινακοθήκης, ένας ανεξάρτητος Δημοτικός Οργανισμός.

Με δεδομένη πλέον τη δημιουργία της Πινακοθήκης και σε εξέλιξη των οικοδομικών εργασιών, βάσει των σχεδίων που ο ίδιος πρότεινε, έριξε το βάρος των προσπαθειών του, αφενός στον περαιτέρω εμπλουτισμό της Συλλογής, με νέα έργα, αφετέρου στη διοικητική δομή λειτουργίας της Πινακοθήκης.

Για τη δημιουργική εξέλιξη της Πινακοθήκης, ο Ιωάννου θεσμοθέτησε με ειδικό κυβερνητικό νόμο, Διοικητικό Συμβούλιο και Καλλιτεχνική Επιτροπή,

Στις 17 Μαΐου του 1964, μετά από πολλές αναβολές κι επιτυχείς επιλύσεις διάφορων μικροπροβλημάτων, έγινε το ανεπίσημο άνοιγμα.

Χατζάτογλου Άγγελος - Ευθύμιος, φοιτητής Αρχιτεκτονικής

Προβολή και περιγραφή του ντοκιμαντέρ που υλοποίησα για το Εθνικό Θέατρο της Ρόδου στο πλαίσιο της ερευνητικής μου εργασίας με τίτλο «Η εξερεύνηση ενός μνημείου».

Βιογραφικό σημείωμα

Είμαι απόφοιτος των Εκπαιδευτηρίων «Ροδίων Παιδεία» με βαθμό πρόσβασης Λυκείου 19. Ολοκλήρωσα το 4ο ετος σπουδών μου στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, στο τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Έχω εργασθεί στον τομέα της σύνθεσης, αποτύπωσης και ψηφιακής μοντελοποίησης. Το 2008 συμμετείχα ως Ευρωβουλευτής (μαθητικής κοινότητας Euroscola) στο Ευρωπαϊκό κοινόβουλο στο Στρασβούργο της Γαλλίας.

Το 2012 έλαβα μέρος στο εργαστήριο φωτογραφικής αποτύπωσης του οικισμού της Σύμης (υπ. κ. Παπαϊωάννου), το 2013 συμμετείχα στο ετήσιο workshop μεταξύ Μούγλων και Δωδεκανησίων αρχιτεκτόνων, καθώς επίσης και στην ψηφιακή μοντελοποίηση του Εθνικού Θεάτρου Ρόδου. (υπ. κ. Μαγος). Τέλος διοργάνωσα τα workshop "redesign rhodes 1" και το "redesign rhodes 2". Μέσω του προγράμματος πρακτικής άσκησης εργάστηκα στη Δ/ση Μεσαιωνικής Πόλης και Μνημείων Δήμου Ρόδου.

Χατζηθεοδώρου Γεώργιος, εκπαιδευτικός – μουσικολόγος, πρωτοψάλτης
Η παλαιά και η νεότερη ψαλτική παράδοση της Καλύμνου.

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκε στην Αθήνα στις 28-10-2940. Από ηλικίας πέντε ετών μέχρι και τη στρατεύσή του έζησε στην Κάλυμνο όπου και τέλειωσε το Γυμνάσιο το 1957. Άρχισε να ψάλλει από 16 ετών. Έψαλλε ως πρωτοψάλτης σε πολλούς ναούς και σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας (Κάλυμνο, Αθήνα, Πάτμο, Πειραιά Χανιά), και επί δεκαετία στον Μητροπολιτικό ι.ναό Χανίων. Από το 1988 μέχρι και σήμερα ψάλλει στον Καθεδρικό Ι. Ναό Παναγίας Κεχαριτωμένης Χώρας Καλύμνου.

Σπούδασε με δαπάνες του αδελφού του πατέρα του, στρατηγού Εμμανουήλ Γ. Χατζηθεοδώρου στα Ωδεία: Ωδείο Αθηνών, Πειραιϊκού Συνδέσμου, Ελληνικών Αθηνών, Ρωμανός ο Μελωδός και έλαβε: Πτυχίο Ιεροψάλτου, Δίπλωμα Μουσικοδιδασκάλου, Αρμονίας, Αντίστιξης και Φούγκας. Με δική του επιλογή δραστηριοποιήθηκε στην Επαρχία.

Διορίστηκε στις 11-4-1967 ως καθηγητής μουσικής και υπηρέτησε σε Εκκλησιαστικές Σχολές, στην Ανωτέρα Σχολή Ιερατικών Σπουδών Αθηνών, στην Ανωτάτη Σχολή Οικιακής Οικονομίας Χανίων, και σε Γυμνάσια Β/θμιας Εκπαίδευσης. Τέλος και από του έτους 1985 υπηρέτησε στην Κάλυμνο (τα τελευταία χρόνια ως διευθυντής - Γυμνασιάρχης- του Νικηφορείου Γυμνασίου) από όπου και συνταξιοδοτήθηκε, μετά από ευδόκιμη υπηρεσία 36 ετών, το 2002. Εκτός των δημοσίων σχολείων δίδαξε στα Ωδεία: «Βενιζελειον» Χανίων «Ελληνικόν» Αθηνών, Ωδείο «Ρωμανός ο Μελωδός» Πειραιώς και σε Σχολές που ίδρυσε ο ίδιος

Ίδρυσε Σχολές Μουσικής στην Πάτμο ,τα Χανιά (Η Σχολή λειτουργεί έως σήμερα επίσημα αναγνωρισμένη από το Κράτος και την Εκκλησία) και στην Κάλυμνο (Η Σχολή λειτουργεί έως σήμερα επίσημα αναγνωρισμένη από το Κράτος και την Εκκλησία με τη διεύθυνση του ιδίου). Ίδρυσε το Μουσικό Εργαστήρι της Ιεράς Μητροπόλεως Καλύμνου. Ίδρυσε το Σύνδεσμο ιεροψαλτών Χανίων διετέλεσε πρόεδρος του επί οκτώ έτη και έχει αναγορευθεί επίσημα ως ισόβιος επίτιμος πρόεδρος του. Ίδρυσε τη μικτή Δημοτική Χορωδία Καλύμνου την οποία διευθύνει μέχρι σήμερα (Η Χορωδία έχει παρουσιαστεί σε πολλές πόλεις της Ελλάδας και το εξωτερικό. Έλαβε μέρος σε Διεθνή Φεστιβάλ, συνοδεύτηκε από σύνολο εγχόρδων της την κρατικής Ορχήστρας Αθηνών και έλαβε πρώτο βραβείο θρησκευτικής μουσικής στην Πολωνία)

Χρημάτισε πρόεδρος του Βουβαλείου Νομαρχιακού Γενικού Νοσοκομείου Καλύμνου, πρόεδρος του Ιεροψαλτικού Συλλόγου Καλύμνου, μέλος Δ/Σ διαφόρων επιστημονικών και πολιτιστικών Συλλόγων, μεταξύ των οποίων και του Αναγνωστηρίου Καλύμνου «ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ»,-σημερινός Αντιπρόεδρος-του οποίου και αποτελεί μέλος του Δ/Σ συνεχώς από το 1984, καθώς και διαφόρων Νομαρχιακών, Επαρχιακών Δημοτικών Συνδικαλιστικών και Εκπαιδευτικών Επιτροπών. Μαθητές του διακρίνονται σήμερα ως καθηγητές δημόσιοι λειτουργοί, ιεροψάλτες και μουσικοί.

Συνέγραψε 17 βιβλία μουσικού-μουσικολογικού και λαογραφικού περιεχομένου, συνέθεσε 7 Ορατόρια και Καντάτες εθνικοθρησκευτικού περιεχομένου, πραγματοποίησε εισηγήσεις σε Μουσικολογικά και Λαογραφικά Συνέδρια και έκαμε πολλά δημοσιεύματα (περισσότερα από 200), ποικίλου περιεχομένου, σε επιστημονικά κ.ά. περιοδικά και εφημερίδες. Πραγματοποίησε επίσημες διαλέξεις σε Δωδεκάνησο, Κρήτη, Αθήνα, Αλεξανδρούπολη.

Έχει τιμηθεί με το Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών, το Πανδωδεκανησιακό Βραβείο «Δημοσθένη Χαβιρά», από το Οικουμενικό Πατριαρχείο με το οφίκιο του Άρχοντα Μαϊστορα της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας και με άλλες διακρίσεις από διάφορους Φορείς, Μητροπόλεις, Δήμους κ.λ.π.

Χειμωνότου Αικατερίνη, μεταπτυχιακή φοιτήτρια του προγράμματος «Λαογραφικές Σπουδές – Θεωρία και Εφαρμογές του Λαϊκού Πολιτισμού», Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φιλοσοφική Σχολή – Τμήμα Φιλολογίας. Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας.
Σύγχρονες αφηγήσεις των θρύλων της Κόσου. Μια λαογραφική προσέγγιση.

Χριστοδουλίδης Νίκος, αρχαιολόγος

Περίτεχνα αρχιτεκτονικά μέλη από ταφικό μνημείο της ροδιακής νεκρόπολης

Περίληψη

Κατά τη διάρκεια σωστικών ανασκαφών σε οικόπεδο στη γωνία των οδών Εθνικής Αντιστάσεως (πρώην Άννης Μαρίας) και Λ. Ρόδου – Λίνδου, αποκαλύφθηκε, σε δεύτερη χρήση, αριθμός περίτεχνων αρχιτεκτονικών μελών, τα οποία αποδίδονται σε ταφικό μνημείο. Τα μέλη, που φέρουν ίχνη χρωμάτων, περιλαμβάνουν τμήματα δωρικού θριγκού με τρίγλυφα και μετώπες καθώς και φατνωματικές πλάκες. Μία από τις τελευταίες περιλαμβάνει ασυνήθιστο ανάγλυφο μοτίβο, το οποίο πιθανόν να σχετίζεται με την ιδιότητα του νεκρού. Με αφορμή τα ευρήματα αυτά, γίνεται μια προσπάθεια ανασύστασης του ταφικού μνημείου στο οποίο θα ήταν αρχικά τοποθετημένο.

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκα στη Λεμεσό της Κύπρου το 1962. Απόφοιτος του Λανιτίου Γυμνασίου Λεμεσού με γενικό βαθμό 19 ⁹/₁₃, γράφτηκα στο πανεπιστήμιο της Λυών LUMIÈRE LYON II το 1984, από το οποίο πήρα τον τίτλο Maîtrise Histoire de l'Art et Archéologie το 1988, και στη συνέχεια μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Παντρεμένος και πατέρας δύο παιδιών, από το 1991 ζω στη Ρόδο και εργάζομαι στην Αρχαιολογική υπηρεσία Δωδεκανήσου, αρχικά ως συμβασιούχος αρχαιολόγος και από το 2006 ως αορίστου χρόνου.

Τις περιόδους 1994-1996 και 1997-2000 εργάστηκα ως καθηγητής κλασικής αρχαιολογίας στη Σχολή Ξεναγών Ρόδου.

Χριστοφυλάκης Στυλιανός, αρχιτέκτων - εικαστικός

- Πανορμίτης Κουμιανός και Κώστας Κουμιανός. Οι θρυλικοί Άρδες του Αιγαίου. Οι εξάγγελοι μιας ακόμα ανυπότακτης μνήμης

Περίληψη

Η κατάθεση ψυχής του Πανορμίτη Κουμιανού, τόσο για την δική του δράση, όσο και για του αδελφού του Κώστα, αποτελεί μια ξεχωριστή και πολυδιάστατη μαρτυρία ενός απλού ανθρώπου που πολέμησε με πατριωτικό πάθος, τον φασισμό, τον ναζισμό, τον κατακτητή, τον τύραννο και αποικιοκράτη. Μια ξεχωριστή σελίδα της εθνικής μας αντίστασης, που δεν πρέπει να χαθεί στα δαιδαλώδη και σκοτεινά μονοπάτια της λήθης. Αποτελεί στην κυριολεξία μια διαθήκη ανεκτίμητης αξίας, μια και είχε ζητήσει να δημοσιοποιηθεί μετά τον θάνατό του. Η μεγαλύτερη ίσως διαθήκη (205 σελίδων) όπου εξιστορεί με λεπτομέρειες τις καταδρομικές επιχειρήσεις τους, τις παράτολμες πορείες τους, την διαύγεια της δράσης τους, το ακλόνητο θάρρος και την πίστη στον αγώνα.

Ο Πανορμίτης Κουμιανός κάποια στιγμή δεν δίστασε να εκφράσει την άρνησή του να εκτελέσει διαταγή, όταν θεώρησε πως θα έκανε κακό στην πατρίδα του και αυτό σε περίοδο πολέμου. Σ' ένα συνεχές παιχνίδι με τον θάνατο αποκάλυψε τις δολοπλοκίες αυτών που αρχικά θεωρούσε συμμάχους της πατρίδας του, παραμένοντας ανιδιοτελής, υπερήφανος και αξιοπρεπής ως το τέλος.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Στέλιος Χριστοφυλάκης γεννήθηκε στη Αθήνα. Σπούδασε σχέδιο στον Αθηναϊκό Τεχνολογικό Όμιλο, Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου, Πλαστικές Τέχνες στο 8^ο Πανεπιστήμιο του Παρισιού, Παιδαγωγικά στην Αθήνα και ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο Ε.Μ.Π. Παρακολούθησε ακόμα κύκλους μεταπτυχιακών μαθημάτων Πολεοδομίας και Ιστορίας στο Παρίσι. Από το 1986 ζει και εργάζεται στην Αθήνα δραστηριοποιούμενος στο χώρο της Αρχιτεκτονικής, των Εικαστικών και της Εκπαίδευσης.

Χρυσανθοπούλου Βασιλική, κοινωνική ανθρωπολόγος, επ. καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών

Χορός, παράδοση και πολιτιστική κληρονομιά στους Καλύμνιους του Τάρπου Σπριγγας της Φλόριντας Η.Π.Α.

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκε το 1960 στην Αθήνα. Το 1982 αποφοίτησε από τη Φιλοσοφική Σχολή (Τμήμα Φιλολογικό) του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου (M.Phil.) στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης (1984) όπου εκπόνησε διατριβή με θέμα: *An Analysis of Rituals Surrounding Birth in Modern Greece*. Συνέχισε με διδακτορικές σπουδές ως υπότροφος του Ιδρύματος Ωνάση στο Institute of Social and Cultural Anthropology, Oxford University, υπό την εποπτεία των καθηγητών John Campbell και Renée Hirschon και έλαβε το διδακτορικό της το 1993 έχοντας εκπονήσει διατριβή βα-

σισμένη σε μακρόχρονη επιτόπια έρευνα, με θέμα: *The Construction of Ethnic Identity among the Castellorizian Greeks of Perth, Australia*.

Είναι μέλος της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας, της International Society for Folk Narrative Research (I.S.F.N.R.), της Société Internationale d' Ethnologie et de Folklore (S.I.E.F.), της Ελληνικής Εταιρείας Εθνολογίας, της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου και του Κέντρου Καρπαθιακών Ερευνών. Έχει τιμηθεί με έπαινο από την Ακαδημία Αθηνών για την Συλλογή εθνογραφικού υλικού πάνω στη λαϊκή ιατρική της Πάτμου (Λαογραφικό Αρχείο Ακαδημίας Αθηνών, 1981). Έχει κάνει επιτόπιες έρευνες με λαογραφική και ανθρωπολογική προσέγγιση σε διάφορα μέρη του ελληνικού μεσογειακού και νησιωτικού χώρου και στις παρειακές της διασποράς των Ελλήνων της Αγγλίας, της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας. Από το 2004 έως το 2011 εργάστηκε ως ερευνήτρια στο Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών. Το καλοκαίρι του 2004 ήταν Visiting Fellow στο National Europe Centre του Australian National University στην Κάμπερρα της Αυστραλίας. Συμμετέχει σε επιτροπές αξιολόγησης άρθρων που υποβάλλονται προς δημοσίευση στην *Επετηρίδα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών* και στην *Ethnologia On Line*.

Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη μελέτη του πολιτισμού και της κοινωνικής οργάνωσης των Ελλήνων της διασποράς, στη διερεύνηση της τοπικής ταυτότητας, στην αφήγηση και στην προφορική ιστορία, στο δημοτικό τραγούδι, καθώς και στην έκφραση της πολιτισμικής και της εθνοτικής ταυτότητας μέσω του διαδικτύου. Έχει διδάξει σε προπτυχιακό και σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Μυτιλήνη (1997-2005) και στο Τμήμα Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (2002).

Έχει συμμετάσχει σε συνέδρια και σε σεμινάρια στην Ελλάδα και διεθνώς και έχει δημοσιεύσει σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και Πρακτικά Συνεδρίων, στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα σε θέματα σχετικά με τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα. Εργάζεται ως επ. καθηγήτρια της Κοινωνικής Λαογραφίας στο Φιλολογικό Τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ψαρή Παναγιώτα, αρχαιολόγος

Ιστορικά διατηρητέα μνημεία με χρήση κατοικίας στη μεσαιωνική πόλη της Ρόδου.

Περίληψη

Η παρουσίαση πραγματεύεται και αποτιμά το ιδιαίτερο καθεστώς προστασίας αξιόλογου αριθμού κατοικιών της μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου, εξετάζοντας τα τεκμήρια του ιταλικού κτηματολογίου, τα στοιχεία που υπαγόρευαν την κή-

ρυξή τους ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων των μεσαιωνικών και νεότερων χρόνων και τέλος, τη σημερινή κατάσταση διατήρησής τους.

Ακολουθώντας τις διαδρομές του καταλόγου της κήρυξης του 1948 και αξιοποιώντας το σύγχρονο υπόβαθρο των χαρτών της πόλης, επιχειρείται αρχικά η ταυτοποίησή τους και στη συνέχεια η αποτίμηση του θεσμικού πλαισίου προστασίας τους, με στόχο την κατανόηση των πρακτικών συντήρησης και προστασίας τους.

Κτίρια, λιθόκτιστα, ισόγεια, δώροφα, τριώροφα ή τετράωροφα, με επίπεδες ή επικλινείς στέγες και κήπους με αυλές και πηγάδια, αθέατα πίσω από υπερύψηλους προστατευτικούς μαντρότοιχους, συνιστούν τους αδιάψευστους μάρτυρες της οικιστικής εξέλιξης της πόλης από την περίοδο της ύστερης ιπποκρατίας μέχρι το τέλος της τουρκικής κατάληψης του νησιού, συμβάλλοντας καθοριστικά στην πολυσημία του χαρακτηρισμένου, από το 1988, ως μνημείου παγκόσμιους κληρονομιάς της Unesco, κτιριακού αποθέματος της πόλης.

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκε στη Ρόδο. Σπούδασε αρχαιολογία στο τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και μετεκπαιδεύτηκε με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών στην Ecole Pratique des Hautes Etudes στο Παρίσι. Είναι γνώστης τεσσάρων ξένων γλωσσών (αγγλικής, γαλλικής, ιταλικής, ισπανικής) και πτυχιούχος πιάνου του Ελληνικού Ωδείου Αθηνών. Υπηρετεί ως αρχαιολόγος στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου.